

Touhukas interaktiivinen tarina - Osallistava pedagoginen menetelmä varhaiskasvatukseen

Sara Kovács, Petra Marjak, Mesimarja Nuosmaa

2021 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Touhukas interaktiivinen tarina

Osallistava pedagoginen menetelmä varhaiskasvatukseen

Kovács, Marjak, Nuosmaa
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Joulukuu, 2021

Sara Kovács, Petra Marjak, Mesimarja Nuosmaa

Touhukas interaktiivinen tarina - Osallistava pedagoginen menetelmä varhaiskasvatukseen

Vuosi 2021

Sivumäärä 64

Opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa uusi etäohjausmenetelmä varhaiskasvatukseen ja tavoitteena on kehittää varhaiskasvatuksen toimintaa. Toiminnassa tuotetaan menetelmä nimeltä Touhukas interaktiivinen tarina, jossa seikkailaan erilaisissa tarinoissa ja maailmoissa. Uuden menetelmän tavoitteena on edistää lasten osallisuutta ja tuottaa lapsille riemua. Toiminnalla lisätään lasten osallisuutta, koska lapset saavat itse vaikuttaa siihen, miten tarinat etenevät. Tarinat ohjataan etäyhteyden avulla. Toiminnalla tuotiin varhaiskasvatuksen arkeen jotain yllättävää, uutta ja riemukasta, jota lapset eivät normaalisti pääse kokemaan. Toiminnasta toteutettiin pilottiversio aiemmin keväällä 2021 ja opinnäytetyössä toimintaa kehitetään edelleen. Kehittämispohjainen opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Espoon kaupungin varhaiskasvatusyksikön kanssa. Vastaavanlaista interaktiivista toimintaa ei tiettävästi ole järjestetty suomalaisessa varhaiskasvatuksessa aiemmin.

Teoreettisina lähtökohtina opinnäytetyössä perehdyttiin vuorovaikutukseen, lasten osallisuuden, narratiivisuuteen, seikkailukasvatukseen ja mediakasvatukseen varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyön toteutustapana on kehittämistyö, jossa Teams-ohjelman välityksellä toteutetaan viisi interaktiivista toiminnallista tarinaa varhaiskasvatusyksikön pienryhmille. Toiminnallisissa osuuksissa yhdistyvät interaktiivisuus, mielikuviutus, tarina, seikkailu, liikunta ja leikki. Toiminnan keskiössä on osallisuus. Toimintaan osallistuivat 1-6-vuotiaat varhaiskasvatusyksikön lapset. Paikan päällä oli aina varhaiskasvatuksen ohjaaja varmistamassa toiminnan sujuvuuden. Toiminnallisia osuuksia havainnoitiin ja dokumentoitiin. Ohjauksen jälkeen palautetta pyydettiin lapsilta ja heidän ohjaajiltaan.

Opinnäytetyön arvioinnissa keskityttiin lasten kokemuksiin, yhteistyökumppanin palautteeseen sekä opiskelijoiden oman toiminnan arviointiin. Opinnäytetyölle asetetut tavoitteet toteutuivat pääosin erittäin hyvin. Toiminnalliset osuudet tukivat kansallisen varhaiskasvatussuunnitelman monialaisen oppimisen tavoitteita. Tällaista etätyöskentelymenetelmää on mahdollista hyödyntää jatkossa osana varhaiskasvatuksen monipuolisia toimintamalleja.

Sara Kovács, Petra Marjak, Mesimarja Nuosmaa

Playful Interactive Story - Participatory pedagogical method for early childhood education

Year

2021

Pages

64

The purpose of the thesis was to produce a new virtual working method and to develop activities for early childhood education. An interactive story was produced for the children to include play and exercise. Adventurous stories take the children to different worlds. The aim of the new method was to bring joy to children and to promote their participation. The activity increased children's participation because children got to choose how the story proceeded. A new virtual working model for early childhood education was developed. A pilot version of this new method was implemented in the spring of 2021 and the purpose of the thesis was to develop the method further. This development-based thesis was carried out in cooperation with a kindergarten in Espoo.

The theoretical framework in the thesis includes interaction, inclusion, narrativity, adventure education and media education in early childhood education. This thesis is a development project. Five interactive functional stories were created and implemented through the Teams program in small groups in the early childhood education unit. The functional stories combined interactivity, imagination, story, adventure, exercise and play. The focus was on inclusion. The children of the early childhood education unit, one to six years of age, participated in the activities. An early childhood education instructor was always on site to ensure the functioning of the project. After the interactive story, feedback was asked from the children and their instructors.

The evaluation of the thesis focused on the children's experiences and on our own role in the virtual working method. The goals set for the thesis were mainly achieved. The functional parts supported the multidisciplinary learning objectives of the National Early Childhood Education Plan. This kind of virtual working method can be utilized as a part of the diverse operating models in early childhood education.

Keywords: interactive virtual working, inclusion, narrativity, media education

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Kehittämistyön lähtökohdat	6
2.1	Toiminnan lähtökohdat.....	7
2.2	Tarve toiminnalle	8
3	Työelämäkumppanuus ja yhteistyö	8
4	Opinnäytetyön teoreettinen tausta.....	9
4.1	Lasten osallisuus	10
4.2	Interaktiivisuus menetelmänä	11
4.3	Vuorovaikutuksen merkitys varhaiskasvatuksessa	12
4.4	Narratiivisuus ja narratiiviset menetelmät	13
4.4.1	Sadutus menetelmänä	14
4.4.2	Draamakasvatus menetelmänä	15
4.4.3	Luova liikunta menetelmänä.....	15
4.5	Seikkailukasvatus menetelmänä	16
4.6	Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa	17
5	Opinnäytetyön suunnittelu, toteutus ja dokumentointi	18
5.1	Suunnittelu ja toteutus.....	18
5.2	Dokumentointisuunnitelma	19
6	Kehittämistyö	20
7	Kehittämistyön suunnitelma	22
8	Kehittämistyön toteutus.....	22
8.1	Ensimmäinen ohjaus	23
8.2	Toinen ohjaus.....	24
8.3	Kolmas ohjaus	25
8.4	Neljäs ohjaus	26
8.5	Viides ohjaus.....	26
9	Palautteet	27
9.1	Pilottiversiosta saatu palaute	27
9.2	Opinnäytetyön ohjausten palaute	28
10	Kehittämistyön arviointi.....	29
11	Pohdinta	30
11.1	Tavoitteet.....	32
11.2	Luotettavuus ja eettisyys	33
12	Johtopäätökset ja kehitysehdotukset	34
	Lähteet.....	37
	Liitteet	42

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa uusi etäohjausmenetelmä varhaiskasvatukseen ja tavoitteena on kehittää varhaiskasvatuksen toimintaa. Toiminnassa tuotetaan varhaiskasvatuksessa oleville lapsille interaktiivinen touhukas tarina, joka ohjataan etäyhteyden avulla. Uuden menetelmän tavoitteena on edistää lasten osallisuutta ja tuottaa lapsille riemua. Kehittämistyössä tuotettiin ja ohjattiin varhaiskasvatussyksikön lapsille viisi interaktiivista touhukasta tarinaa. Toiminallisia osuuksia varten käsikirjoitettiin tarinoita, joiden etenemisen lapset saivat itse päättää. Interaktiiviset tarinat ohjattiin Teams-sovelluksella, etäyhteyttä hyödyntäen. Toiminnalla tuotiin lasten arkeen jotain uutta, yllättävää ja riemukasta. Tarinoissa tärkeimpinä tekijöinä olivat osallisuus, mielikuvitus, leikki ja liikunta.

Kehittämistyö toteutettiin yhteistyössä Espoon kaupungin varhaiskasvatussyksikön kanssa. Tuomen & Latvalan (2021) mukaan kehittämishankkeet perustuvat työelämän toimeksiintoon. Heille toteutetaan tilattu tuotos, joka on lähtöisin heidän asettamistaan tarpeista. Uusi etäohjausmenetelmä pilotoitiin keväällä 2021 helsinkiläiselle varhaiskasvatussyksikölle, josta pyydettiin järjestämään lapsille liikunnallista ja leikkisää toimintaa. Koronatilanteen vuoksi ohjaukset toteutettiin etänä. Opinnäytetyössä lähdettiin edelleen kehittämään tätä erinomaisen palautteen saanutta toimintaa. Tarkoituksena ei ole vertailla näitä ohjauksia keskenään, vaan avata opinnäytetyön prosessia ja uutta etäohjausmenetelmää ja sen suunnitteluvaihetta, etämenetelmän syntyä, toteutusta, arviointia ja johtopäätöksiä sekä pohdintaa aiheeseen liittyen.

2 Kehittämistyön lähtökohdat

Toiminnan lähtökohdaksi oli alun perin helsinkiläisen varhaiskasvatussyksikön pyyntö saada virikkeitä etäohjauksiin ja heidän varhaiskasvatusryhmänsä mieltymys liikunnallisiin toimintoihin. Varhaiskasvatuksen ohjausosaamisen opintokokonaisuudessa pilotoitiin neljä touhukasta ohjauksertaa. Positiivisen palautteen vuoksi toiminnan työstämistä jatkettiin edelleen ja sitä kehitettiin entistä paremmaksi. Vallitsevan koronatilanteen vuoksi etätoiminta on ollut suosittua useiden sosiaalialan asiakasryhmien keskuudessa ja tullut opiskelijoille tutuksi opintojen kautta. Varhaiskasvatuksen toiminnoissa ei etäyhteyksiä ole hyödynnetty yhtä laajasti ja tähän oli tarkoitus tuoda muutosta.

Varhaiskasvatussuunnitelma painottaa Leinosen (2021) mukaan leikkiä. Leikki ja liikkuminen toimivat osana lasten oppimisprosessia ja kehittämistyöllä on tästä syystä myös pedagogista merkitystä. Tavoitteena on, että etämenetelmän tarinoita voidaan jatkossa käyttää eri tavoin erilaisille lapsiryhmille. Varhaiskasvatussuunnitelmassa (2018, 48) korostetaan myös aistien

merkitystä lapsen oppimisessa. Yksi varhaiskasvatuksen tehtävistä on kehittää lasten kehontuntemusta ja sen hallintaa. Liikkumisessa hyödynnetään myös eri aisteja. Varhaiskasvatuksessa lapsille annetaan erilaisia liikkunnallisia kokemuksia perinteisten pihaleikkien lisäksi myös esimerkiksi satu- tai musiikkiliikunnan keinoin. Aistien kautta ihminen muodostaa käsityksen itsestään ja ympäröivästä maailmasta. Niiden avulla ollaan yhteydessä ulkomaailmaan ja omiin sisäisiin tuntemuksiin. Lapsen seitsemän ensimmäistä ikävuotta ovat sensomotoristen taitojen kannalta tärkeimmät. Sensomotorisella kehityksellä on merkitystä kognitiivisten-, havaintotoimintojen ja kielellisten taitojen kehittymiseen. (Turun ammattikorkeakoulu 2017.) Touhukkaassa interaktiivisessa tarinassa pyritään hyödyntämään useita eri aisteja. Etäohjausmenetelmässä lapset ovat osallisina tarinassa, jossa seurataan ohjaajaa, käytetään mielikuvitusta ja liikutaan tarinan mukana. Lapset kuuntelevat, näkevät ja tuntevat.

2.1 Toiminnan lähtökohdat

Opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa uusi etäohjausmenetelmä varhaiskasvatukseen ja tavoitteena on kehittää varhaiskasvatuksen toimintaa sekä toteuttaa varhaiskasvatuslain (540/2018) 1 luvun 3 §:n eri osa-alueita huomioiden, että toiminta perustuu ennen kaikkea lapsen osallisuuteen, leikkiin ja liikkumiseen. Toiminnalla halutaan mahdollistaa lapsille myönteinen oppimiskokemus. Yhtenä ajatuksena on myös herättää varhaiskasvatushenkilöstön mielenkiintoa erilaisia uusia menetelmiä kohtaan. Taustalla vaikuttaa vahvasti korona-ajan aiheuttama globaali muutos ja yhteiskunnan voimakas siirtyminen etäpalveluihin.

Varhaiskasvatuslain (540/2018) 1 luvun 3 §:n mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteinen oppimiskokemus. Yhtenä toiminnan lähtökohdana on vastata tähän varhaiskasvatuksen tavoitteeseen. Varhaiskasvatuksen arkeen haluttiin tarjota jotain yllättävää, uutta ja riemukasta, jota lapset eivät normaalisti pääse kokemaan. Touhukkaalla interaktiivisella tarinalla luodaan lapsille myönteisiä oppimiskokemuksia leikin, liikkumisen ja tarinallisuuden keinoin. Uuden menetelmän tavoitteena on edistää lasten osallisuutta ja tuottaa lapsille riemua. Toiminta pyrkii lisäämään lasten osallisuutta, koska lapset saavat vaikuttaa siihen, miten tarina etenee. Lisäksi toiminnassa korostuu osallisuus yhdessä toimittaessa, tarinan kuuntelemisen tärkeys ja vuorovaikutus.

Etäohjauksiin on saatu vaikutteita lastenohjelmasta nimeltä Touhukkaat sekä lasten suosikkiahmoista Mimistä ja Kukusta. Ohjauksia varten ei kuitenkaan ole lainattu heidän tyylejään, tapojaan tai tarinoitaan, vaan on kehitetty täysin omanlainen tapa työskennellä.

Toimintana lapsille järjestettiin touhukas interaktiivinen tarina, jonka hauskuutena oli se, että lapset saivat itse vaikuttaa tarinan kulkuun. Ohjauksia varten luotiin erilaisia tarinapohjia, jotka ohjattiin varhaiskasvatusyksikön pienryhmille. Tuotetut tarinat löytyvät opinnäytetyön

liitteenä 1. Tarinan elävöittämiseksi ohjaaja pukeutui rooliasuun. Tarinassa käytettiin myös erilaista rekvisiittaa, kuten pehmoleluja ja ”timantteja”.

Etäohjauksia suunnitellessa oli oleellista huolehtia, että tällaista toimintaa oli mahdollista toteuttaa, eikä aiheuttaa lapsille turhia pettymyksiä esimerkiksi laitteiston toimimattomuudella. Toiminnan säännöt ja rajat oli tehtävä selväksi ennen tarinan aloitusta ja aikuisen oli osattava ohjata toimintaa niin, että se pysyi hallinnassa. Ohjaajan asenteella oli erittäin suuri merkitys toiminnan onnistumisessa. Lapset ovat luontaisesti taitavia aistimaan ilmapiiriä ja tämän vuoksi uskottiin, että monenlaista tunnelmaa saa välitettyä myös etänä. Aikuisen oli osattava ottaa huomioon lasten yksilölliset tarpeet ja valmiudet, sekä ohjauksella vahvistaa heidän osallisuuttaan.

Tarinoiden etenemisvauhti riippui lapsista, koska heillä oli mahdollisuus samalla kehittää tarinaa ja valita sen kulkusuunta. Tarinassa ei siis tarkoituksenomaisesti kiirehditty eteenpäin, vaan seurattiin koko ajan tarkasti ja herkällä korvalla ryhmän toimintaa. Ohjaajan oli kuitenkin osattava pitää langat käsissään aikataulun ja lasten keskittymisen suhteen, jotta mielenkiinto tekemiseen säilyi loppuun asti. Tavoitteiden toteutumisen varmistamiseksi lapsilta pyydettiin palautetta piirustusten kautta; mitä he ovat nähneet, kokeneet ja mikä on heille tärkeää. Lapset piirsivät tarinoihin liittyen. Piirustukset löytyvät liitteenä 2.

2.2 Tarve toiminnalle

Vallitsevan koronatilanteen vuoksi opinnäytetyö oli suunniteltu etätoiminnaksi. Etätoiminta on lisäksi turvallinen vaihtoehto toteuttaa kehittämistyötä varhaiskasvatuksessa, koska etätoiminnassa vältetään ylimääräisiltä kontakteilta. Varhaiskasvatusyksikön lapset olivat etäohjauksen aikana varhaiskasvatuksen omissa tiloissa normaalisti omien ohjaajiensa kanssa.

Varhaiskasvatusryhmän ohjaustuokion suunnittelussa oli tärkeä miettiä ikäryhmän tarpeita ja myös sitä, minkälaisia motorisia taitoja milläkin ikäluokalla on. Interaktiivinen tarina sopii niin isoille kuin pienemmillekin lapsille ja sitä voidaan helposti muokata ikäryhmän vaatimalle tasolle. Interaktiivisuus antaa paljon joustovaraa, koska silloin tarinaa voidaan muokata tarinan edetessä lapsiryhmän tarpeiden mukaisesti. Interaktiivisessa tarinassa korostuvat mielikuvitus- ja roolileikki. Nämä soveltuvat monen ikäisille lapsille ja miksei aikuisillekin.

3 Työelämäkumppanuus ja yhteistyö

Opinnäytetyön yhteistyökumppanina syksyllä 2021 oli espoolainen varhaiskasvatusyksikkö ja työelämäkumppanina varhaiskasvatusyksikön johtaja. Työelämäkumppani antoi vapaat kädet kehittämishankkeen toteuttamiseen. Suurin osa interaktiivisista touhukkaista etäohjauksista toteutettiin 3-5-vuotiaille lapsille, mutta yksi ohjaus toteutettiin myös 1-3-vuotiaalle lapsille.

Opinnäytetyössä ei tutkita eroja eri-ikäisten lapsiryhmien ohjausten välillä, mutta havaintoja tehdään tähän liittyen.

Keväällä 2021 pilotoitiin kaksi erilaista interaktiivista etäohjaustarinaa varhaiskasvatuksen ohjausosaamisen kurssilla. Kurssin etäohjaukset toteutettiin helsinkiläisessä varhaiskasvatustyksissä ja ohjauksista saatiin erinomaista palautetta. Yhteistyökumppanin palaute oli: "Tosi kivaa vaihtelua arkeen!" Yhteistyökumppani kertoi, että äidin hakiessa lasta, lapsi oli tokaissut päivän tapahtumista: "Äiti, me pelastettiin tänään maailma!" Huoltajat olivat pitäneet siitä, että lapset olivat saaneet uudenlaista etäohjausta ja henkilökunta oli saanut heiltä paljon kiitosta.

Ohjaukset suunniteltiin ja toteutettiin yhteistyössä helsinkiläisen varhaiskasvatuksen henkilökunnan kanssa. Ennakkoon tiedettiin, että suurin osa lapsista piti jumpasta, että he olivat jossain määrin liikunnallisia ja, että he olivat avoimia kaikenlaiselle uudelle toiminnalle. Lasten kanssa oli mahdollista toteuttaa monenlaisia kivoja ideoita. Näin ollen toivottiin, että lapset puhuisivat ohjaustilanteista innolla kotonaan, mikä osaltaan vaikuttaisi myönteiseen yhteistyöhön myös vanhempien ja varhaiskasvatustyksikön välillä.

Etäyhteys oli tarkoitus muodostaa Teams-sovelluksen välityksellä, kuten kevään 2021 pilottiversiossakin. Sovellus mahdollistaa sen, että ohjaajat ja lapset näkevät ja kuulevat toisensa reaaliaikaisesti, mikä on perusedellytys interaktiiviselle tarinalle. Sekä ohjaajille että varhaiskasvatustyksikön yhteyshenkilölle nämä molemmat kanavat ovat tuttuja opintojen kautta ja ne on koettu toimiviksi ja luotettaviksi.

Pilotoinnissa toteutettiin neljä ohjauksetta. Ryhmässä oli 12 viisi- ja kuusivuotiaista lasta. Ryhmä oli jaettu kahteen pienryhmään ja pienryhmät kävivät vuorotellen metsälennillä, jolloin toinen ryhmä osallistui etäohjauksiin. Opinnäytetyön kehittämistyössä kokeiltiin pilotissa kehitettyjä tarinoita uudestaan ja muokattiin niitä yhdessä lasten kanssa. Lapset olivat ohjauksen aikana koko ajan osallisina tarinoiden etenemisessä.

4 Opinnäytetyön teoreettinen tausta

Vastaavanlaista interaktiivista toimintaa ei tiettävästi ole järjestetty suomalaisessa varhaiskasvatuksessa aiemmin. Interaktiivista tarinankerrontaa on käytetty kuitenkin esimerkiksi Englannissa. Stratfordissa on järjestetty vuorovaikutteinen interaktiivinen tarinakerho lapsille, jotka tulevat köyhiltä alueilta (Newham Recorder 2020). Opinnäytetyötä ohjaavat teoreettiset taustat liittyvät osallisuuteen, interaktiivisuuteen, vuorovaikutukseen, narratiivisuuteen, seikkailukasvatukseen sekä varhaiskasvatuksen mediakasvatukseen. Nämä kaikki teoriat ovat opinnäytetyön uudessa etäohjausmenetelmässä kytköksissä toisiinsa.

4.1 Lasten osallisuus

Osallisuus on vahvasti yhteydessä ihmisen hyvinvointiin. Vähäinen osallisuuden tunne on yhteydessä yksinäisyyteen, kun taas vahvaksi koettu osallisuus lisää turvallisuutta, hyvinvointia ja uskoa omiin mahdollisuuksiin. Osallisuus on tunnetta siitä, että on merkityksellinen osa jotain kokonaisuutta. Osallinen henkilö tulee kuulluksi ja nähdyksi ja pystyy vaikuttamaan sekä omiin että yhteisiin asioihin. Osallisuuden toteutumisessa ihmisen osallistuminen on kuitenkin aina vapaaehtoista. (THL 2021b.) Osallisuuden yhteydessä puhutaan helposti myös osallistamisesta, mitä tulisi välttää. Turjan ja Vuorisalon (2017, 48) mukaan osallistaminen viittaa sanana toimintaan jossa toinen henkilö asettuu autoritaariseen asemaan ja kohdistaa tähän jonkinlaisia toimenpiteitä. Parempi vaihtoehto onkin, että tarjotaan ja tuetaan mahdollisuuksia osallisuuteen.

Osallisuus on kuitenkin aina henkilökohtainen tunne ja kokemus. Osallisuus ei aina tarkoita myöskään osallistumista, vaan osallisuutta voi kokea esimerkiksi sivusta seuraamalla. Ohjauksissa on mahdollista kokea osallisuutta myös osallistumatta toimintaan, mitä pidetään lapsen kannalta tärkeänä. Jokainen lapsi saa olla osallisena omalla tavallaan. Ihan vain tarinan seuraamisella saattaa olla yhtä paljon osallinen kuin vaikuttamalla aktiivisesti tarinan kulkuun. Ketään ei pakoteta eikä painosteta olemaan muuta kuin oma itsensä.

Osallisuus voidaan jakaa kolmeen eri osa-alueeseen, jotka ovat;

1. Osallisuus omassa elämässä
2. Osallisuus vaikuttamisessa ja yhteisöissä
3. Osallisuus yhteisestä hyvästä

Osallisuus omassa elämässä tarkoittaa mahdollisuutta elää omanlaistaan elämää, sekä omia valintoja siitä, minkälaiseen toimintaan haluaa osallistua. Osallisuus yhteisöissä tarkoittaa mahdollisuutta kuulua itselle tärkeisiin yhteisöihin. Osallisuus vaikuttamisessa tarkoittaa, että pystyy vaikuttamaan itselleen tärkeissä asioissa. Osallisuus yhteisestä hyvästä tarkoittaa mahdollisuutta tehdä yhdessä ja nauttia yhteisestä hyvästä. Yhteinen hyvä on toimintaa, josta henkilö saa arvostusta ja yhteyden muihin ihmisiin. (THL 2021b.)

Lasten osallisuutta kuvaa hyvin professori Roger A. Hartin vuonna 1992 kehittämä lasten osallisuuden tikapuut. Alimpien askelmien toimintaa ei pidetä suoranaisesti osallisuutena vaan pelkästään muodollisena osallistumisena ja kuulemisena. Seuraavat askelmat tikapuissa ovat osallisuuden askelia, joissa ensin lapsi saa aluksi tietoa siitä mitä osallisuus on, mutta aikuinen vielä määrittää milloin lapset voivat tulla kuulluksi. Seuraavilla askelmilla lasten vaikuttamisen mahdollisuudet kasvavat ja ne otetaan vielä enemmän huomioon. Lopuksi ylimmillä askelmilla lapsi pystyy itse tekemään aloitteita ja suunnitella toimintaa aikuisen avustuksella. Ylimmillä askelmilla opetellaan lasten ja aikuisten yhteistoimintaa ja dialogisuutta, mitkä ovat osallisuuden

ylimmän tason toimintaa. (Turja & Vuorisalo 2017, 51.) Toiminnan tarkoituksena on sijoittua tikapuilla niiden ylimmille askelmille ja luoda osallisuuden dialogia lasten kanssa.

Osallisuus lapsuudessa on tunnistettu ja tunnustettu tärkeäksi monissa yleissopimuksissa ja laeissa. YK:n Lapsen oikeuksien yleissopimuksessa (1989) osallisuus nähdään hyvin tärkeänä asiana ja varhaiskasvatuslain (540/2018) 1 luvun 3 §:n kohdassa 9 tavoitteena on varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Varhaiskasvatussuunnitelman (2019) määrittelemät lapselle ominaiset toimintatavat, kuten leikkiminen, liikuminen, taide ja tutkiminen ovat tärkeitä osallisuuden kanavia.

Osallisuus on merkittävä hyvinvoinnin osa-alue lapsuudessa ja varhaiskasvatuksessa. Ohjauksissa otetaan lapsen osallisuus vahvasti huomioon. Interaktiivista tarinaa voi ohjata niin isoille kuin pienillekin lapsille. Se on helposti muokattavissa kyseisen ryhmän vaatimalle tasolle, jolloin varmistetaan lapsen osallisuus. Lapset pääsevät ohjaustuokiossa osallistumaan ja vaikuttamaan koko tarinan kulkuun, ja he saavat päättää tarinan etenemisen, kuten myös sen, miten päästään tarinan tavoitteeseen. Tämä tekee lapset osaksi tarinaa ja kaikkia huomioidaan sekä jokainen saa halutessaan vaikuttaa tarinaan.

Osallisuus toteutuu myös sosiaalisissa vuorovaikutussuhteissa ja se edellyttää toimijuutta ja vastavuoroisuutta henkilöiltä, jotka ovat vuorovaikutuksessa (Turja & Vuorisalo 2017, 46). Syrjämäen (2015, 23) mukaan osallisuus on enemmän vaikuttamista kuin vain osallisena olemista tai yhdessä toimimista.

Vennisen, Leinosen ja Ojalan (2010, 17) mukaan oppiminen ja kasvaminen aikuisen turvassa lisää lapsen osallisuutta. Tällöin lapsi pääsee omatoimisesti harjoittelemaan, sekä mukaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Turjan ja Vuorisalon (2017, 47) mukaan osallisuuden kulttuurissa onkin lopulta kyse lapsen kasvamisesta demokraattiseen ajattelu- ja toimintatapaan.

Onnistuneet kokemukset myös lisäävät luottamusta omiin kykyihin, mikä vahvistaa myös sitoutumista toimintaan. Tarkoituksena on luoda lapsille turvallinen ja mukava kokemus, johon he kokevat voivansa itse vaikuttaa ja tulevat kuulluiksi. Parhaimmillaan toiminnalla pystyy kasvattamaan lasten itseluottamusta ja lisäämään heidän luottamustaan omiin taitoihinsa ja kykyihinsä.

4.2 Interaktiivisuus menetelmänä

O'Neillin tutkimuksen (2015, 205-206) mukaan interaktiivisella tarinankerronnalla on vielä tunnustamattomia etuja varhaislapsuudelle ja se voi tarjota apua toimintaan lasten kanssa, jotka usein keskeyttävät aikuisen tai eivät yleensä noudata ohjeita tarinan aikana. Interaktiivinen ja improvisoiva lähestymistapa tarinankerrontaan on luovaa ja yhteistyöhön perustuvaa. Se luo

tilaa vuorovaikutukseen kaikkien lasten kanssa, jopa niiden, joiden on muuten vaikea keskittyä. Interaktiivisuus tuo heidät osaksi yhteistä toimintaa ja jopa antaa heille mahdollisuuden ottaa johtajan roolin ryhmässä.

Lapset ja nuoret ovat siirtyneet vuosien varrella entistä enemmän interaktiivisten toimintojen pariin. Pihaleikit eivät ole täysin loppuneet, mutta suurta muutosta on ollut siinä, miten paljon kännykät ja tabletit ovat vallanneet heidän aikaansa. Tarjolla olevien pelien määrä on moninkertaistunut kymmenessä vuodessa. Lasten ja nuorten vaatimustaso interaktiivisen tarjonnan suhteen on noussut heidän taitojensa kehittyessä. Nykyistä sukupolvea kutsutaan diginativeiksi, koska he eivät pelkää koskea laitteisiin, vaan kokeilevat mielellään kaikkea uutta ennakkoluulottomasti, toisin kuin monet vanhemmasta väestöstä.

Suoranta ja Ylä-Kotola (2000, 161) selittävät interaktiivisuuden käsitettä niin, että esimerkiksi multimedian käyttäjä voi itse valita polun, jota seuraa. Multimedian visuaaliset maisemat ovat lasten kotikenttää. Siellä he leikkivät, pelaavat ja viihtyvät, keskustelevat ja oppivat sekä yli-päättään elävät. Virtuaalinen todellisuus on yksi sosiaalisuuden muoto, jonka lapset ovat jo ottaneet omakseen. (Pohjola & Johnson 2009, 25.) Vallinkoski (2017) toivookin Yliopisto-lehden artikkelissaan, että opettajat ottaisivat ennakkoluulottomuudessa mallia oppilaistaan. Uusiin digitaalisiin välineisiin tulisi jaksaa tutustua eikä pitäytyä vain hyväksi koetussa vanhassa.

Lapsille on nykyään tarjolla monenlaisia interaktiivisia leluja, joista osa on tarkoitettu myös opetustarkoituksiin. Interaktiiviset lelut vastaavat esimerkiksi lasten kosketukseen tai ääneen. On myös olemassa erilaisia interaktiivisia liikunta- ja leikkipuistoja kaiken ikäisille ympäri Suomea. (Lappset 2021.) Interaktiivisuudessa on kyse vuorovaikutuksesta. Lapsi vaikuttaa äänellään tai tekemisellään johonkin. Puhut jonkun kanssa, hän vastaa sinulle ja saat aikaan vuorovaikutuksen. Tai sitten pelaat ja kommunikoit Internetissä, joka on myös vuorovaikutteinen.

Interaktiivinen touhukas ohjaus toteutetaan etäyhteyksillä, jossa lapsi vaikuttaa toimintaan sanomalla ääneen, mitä hän haluaa tehdä ja toiminta tapahtuu sen mukaisesti. Lapsi pystyy kokemaan osallisuutta ja läsnäoloa, vaikka ohjaajat eivät ole fyysisesti paikan päällä. Tämä läsnäolottomuus jopa helpottaa joidenkin kohdalla kommunikaatiota, kun lasten ei tarvitse ujos-tella uusia ohjaajia, vaan toiminta ohjataan etäohjauksen avulla heidän luonnollisen kanavansa, tv:n välityksellä. Interaktiivinen toiminta ei ole vielä yleisesti käytössä varhaiskasvatuk-sessa ja toiminnalla pyritään tuomaan esiin tällaisen toimintamuodon mahdollisuuksia.

4.3 Vuorovaikutuksen merkitys varhaiskasvatuksessa

Vuorovaikutus on eräs varhaiskasvatuksen yksi keskeisimmistä ja tärkeimmistä käsitteistä. Vuorovaikutusta voidaan kuvata sosiaalisen ympäristömme ytimeksi. Vuorovaikutusta tapahtuu jat-kuvasti ympärillämme ja sen olemassaolo heijastuu ihmisiin silloinkin, kun olemme yksin. Ihmi-

nen määrittää itseään jatkuvasti vuorovaikutuksen perusteella: millainen olen ihmisenä, millainen persoona minulla on, miten toimin ja miten minun kuuluisi toimia. (Ahonen 2017,104-108.)

Ahonen (2017,95) kuvailee aikuista peilinä, jonka avulla lapset peilaavat ja oppivat tärkeitä vuorovaikutustaitoja. Lapsi seuraa aikuisen toimintaa ja oppii miten omia näkemyksiä, ajatuksia ja tunteita tulisi ilmaista. Lapsen huomio kiinnittyy siihen, miten aikuiset viestivät puhuesaan muille aikuisille ja lapsille. Näiden huomioiden kautta lapset rakentavat jatkuvasti omia vuorovaikutustaitojaan.

Alilan ja Parrilan (2011,161) mukaan vuorovaikutuksen tärkeimmät elementit ovat kiireettömyys sekä lämminhenkinen yhdessäolo sekä se, että aikuinen on aidosti läsnä ja pysähtyy kuuntelemaan lasta. Aikuisen tulee olla emotionaalisesti lapsen lähettyvillä ja pyrkiä aktiivisesti huomioimaan lapsen omia aloitteita.

Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuriin liittyy vahvasti henkilöstön keskinäinen yhteistyö sekä vuorovaikutus huoltajien ja muun lähiympäristön kanssa. Yhteisön jäsenet kunnioittavat toisiaan ja arvostavat yhteistyötä. Yhteisössä kannustetaan lapsia hyvään vuorovaikutukseen ja toimimaan ryhmän jäsenenä. Varhaiskasvatuksen henkilöstö tukee jokaisen lapsen vertaissuhteiden syntymistä ja vaalii tärkeitä ystävyyssuhteita. Turvallisessa yhteisössä puututaan ristiriitoihin ja pyritään opettelemaan rakentavia keinoja niiden ratkaisemiseksi. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 30.)

Vuorovaikutustaitojen kehittymisen kannalta on tärkeää, että lasten omat kokemukset tulevat kuulluksi ja heidän aloitteisiinsa pyritään vastaamaan. Henkilöstön sensitiivisyys ja kyky reagoida lasten non-verbaaleihin viesteihin on keskeisessä asemassa. Vuorovaikutustaitojen kehittymistä tuetaan kannustamalla lapsia kommunikoidaan toistensa sekä varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 41.) Ohjauksissa pyritään tukemaan lasten vuorovaikutustaitojen kehittymistä kiireettömällä ja lämminhenkisellä kontaktilla lapsiin. On tärkeää luoda välitön ja turvallinen ilmapiiri ohjauksiin, jotta vuorovaikutus pääsee onnistumaan.

4.4 Narratiivisuus ja narratiiviset menetelmät

Narratiivi tarkoittaa kertomusta. Kertomuksilla ihminen pystyy ymmärtämään ja käsittelemään ympäröivää maailmaa ja erilaisia ilmiöitä. Kertomuksilla pystyy luomaan ja muokkaamaan mielikuvia ja erilaisia merkityksiä. Ihminen kuvaa myös itseään kertomusten avulla, koska ihmiselle on hyvin luontaista tuottaa kertomuksia, jotka perustuvat yksilön omiin kokemuksiin. (Ropo & Huttunen 2013, 9.) Narratiivien tärkein ominaisuus on niiden tunneperäinen vaikutus ihmisiin. Narratiivit voivat olla rohkaisevia ja narratiivinen pedagogiikka voi saada ihmisen kukoistamaan. Narratiivinen pedagogiikka pohjautuu käsitykseen, että kertomuksen avulla pystytään

oppimaan, toimimaan ja ymmärtämään inhimillisesti. Narratiivisessa pedagogiikassa on vahvasti läsnä luovuus ja mielikuvitus. Se antaa tilaa itsensä tarkasteluun ja vapauttaa sekä oppijan että opettajan voimavaroja. (Nedzinskaitė-Mačiūnienė & Juškevičienė 2019.) Narratiivisuutta eli tarinallisuutta on perinteisesti käytetty paljon pienten lasten opetuksessa. Tarinallisuus pysyy rikastuttamaan opetusta merkittävästi ja se vahvistaa asioiden merkityksellisyyttä. Tarinat myös edistävät oppimista vaikuttamalla aivokemiaan hyvin positiivisella tavalla. (Rahmel 2019.) Opinnäytetyössä hyödynnettiin sadutusta, draamakasvatusta ja luovaa liikuntaa, jotka ovat narratiivisia menetelmiä.

4.4.1 Sadutus menetelmänä

Yksi narratiivisista menetelmistä on sadutus, jonka toiminnan ytimenä on lapsen kuuntelu ja aikaisemmin mainittu vuorovaikutus. Uusi satu voi syntyä mistä tahansa aiheesta. Lapset kertovat ja toimivat ry:n (2013) mukaan suurin ero tavalliseen tarinankerrontaan on se, ettei sadun kirjaaja saa muuttaa annetusta sisällöstä sanaakaan, vaan lapsen kertomus tulee kirjoittaa ylös sellaisenaan ilman korjauksia. Satu kuitenkin luetaan lapselle, jotta hän voi itse halutessaan muuttaa tai muokata sitä. Menetelmänä sadutus edistää ja mahdollistaa lasten osallisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä.

Sadutus on Suomessa 1970-1980-lukujen taitteessa alkunsa saanut osallisuutta vahvistava menetelmä. Nykyisen muotonsa sadutus sai Satukeikka-projektista vuonna 1995. Sadutusta voi toteuttaa kaiken ikäisille, mutta se on erityisesti lapsille kehitetty osallisuutta painottava menetelmä, jota voi käyttää sekä lasten kanssa työskentelyssä, toiminnan kehittämisessä, että tutkimustarkoituksissa. (Lapset kertovat ja toimivat ry 2013.) Ohjauksissa sadutus näkyy sovelletuna tarinallisuutena ja lasten mahdollisuutena osallistua tarinan juonen kehitykseen. Ohjauksissa kaikkien lasten ehdotukset juonen etenemiseen ovat yhtä arvokkaita ja tavoitteena on huomioida jokaisen lapsen idea, jotta sadutuksen periaatteet toteutuvat.

Sadutuksessa jaetaan ajatuksia toiselle ja kuunnellaan toisen tapaa nähdä maailmaa. Sadutuksessa on tärkeä arvostaa muiden ajatuksia ja kohdata toinen siinä hetkessä, samalla tavalla kuin laadukas vuorovaikutuskin syntyy. Sadutuksessa syntyy vastavuoroista vuoropuhelua ja tutustutaan toiseen aivan uudella tavalla. (Lapset kertovat ja toimivat ry, 2013.) Sadutuksen voi järjestää lasten kanssa missä vain, sillä siihen tarvitaan vain paperia ja kynä. Saduttaa voi esimerkiksi metsässä, puistossa tai sisätiloissa. Sadutusta voi toteuttaa lapsen kanssa kahdestaan tai isommassa ryhmässä. Sadutus ryhmäyttää lapsia, lisää lapsen itseluottamusta ja rohkaisee monipuolisessa ilmaisussa, muiden huomioimisessa, sekä lisää aloitteellisuutta. (Maailmankoulu, 2020.) Kotkan (2011, 23) mukaan hyvä ryhmähenki näkyykin juuri siinä, että sen jäsenet toimivat yhdessä ja antavat tilaa toisilleen.

4.4.2 Draamakasvatus menetelmänä

Kehitettyssä menetelmässä on myös draamakasvatuksen piirteitä. Toivasen (2009, 30-31) mukaan draamakasvatuksessa painottuvat roolit ja kuvitteellinen todellisuus. Toiminta keskittyy enemmänkin prosessiin kuin lopputulokseen. Draamakasvatuksessa, kuten tässäkin toiminnassa, korostuu leikillisuus. Lisäksi draamakasvatus nivoutuu vahvasti muihinkin teemoihin, kuten tarinallisuuteen, vuorovaikutukseen ja myöhemmin mainittavaan kehollisuuteen.

Draamallinen toiminta yhdistää lasten omia kokemuksia esimerkiksi satuihin. Tällainen fiktiivisen ja todellisen maailman välillä toimiminen antaa lapsille aivan uusia kokemuksia. Erilaisissa rooleissa oleminen luo mahdollisuuksia uusien näkökulmien löytämiseen ja tutkimiseen. Lapsi oppii toimimaan yhteistyössä ja dialogissa muiden kanssa. Toiminta rakentuu lasten pohdinnalle, ideoille ja toiminnalle. Draamallisessa toiminnassa lapsella on välineenä oma kehollisuutensa, ajattelunsa ja puheensa. Tällaisen toiminnan tavoitteina ovat lapsen myönteisen minäkuvan tukeminen, itseluottamuksen kehittyminen sekä mielikuvituksen vahvistaminen. (Toivanen 2009, 31-32.)

Ohjauksissa näkyvät Kotkan (2011, 23) mainitsevat draamatyöskentelyn ominaispiirteet: toisten kunnioittaminen ja siitä syntyvä luottamus. Lapsille luodaan turvallinen ympäristö, jossa he pystyvät vapautuneesti osallistumaan toimintaan. Lasten ei tarvitse pelätä epäonnistumisia tai nolatuksi tulemistä, vaan heidät pyritään saamaan innostumaan ja heittäytymään toimintaan.

4.4.3 Luova liikunta menetelmänä

Tarinan ja mielikuvien avulla liikkuminen tukee vuorovaikutustaitojen lisäksi motoristen taitojen oppimista. Satujumpan tarkoituksena on yhdistää liikkumisen ilo mielikuvitukseen. (Karhunen 2021.) Luovassa liikunnassa luodaan toimintaa yhdessä lasten kanssa, jolloin oppijan ja opettajan roolit sulautuvat toisiinsa. Lapsi nähdään toiminnan aktiivisena osallistujana. Luovan prosessin lähtökohtina toimivat lapsen omat kokemukset ja näkemykset. Luovassa liikunnassa, kuten sadutuksessa, toiminta lähtee lapsista. (Anttila 2009, 17-18.)

Liikunta on yksi lasten itseilmaisun välineistä. Liikunta tukee lapsen minäkuvan kehittymistä ja rakentaa itseluottamusta. Lapsen myönteiset kokemukset liikunnasta tukevat fyysisesti aktiivisen elämäntyylin omaksumista, joka kantaa läpi elämän. (Hautala 2012.) Liikunnan merkitys lasten elämässä on tärkeä. Nykyisten suositusten mukaan lasten pitäisi liikkua päivittäin vähintään kolme tuntia, ja liikunnan tulisi olla monipuolista (THL 2021a).

4.5 Seikkailukasvatus menetelmänä

Seikkailukasvatus on menetelmä, jolla pyritään tuottamaan seikkailun keinoin kokemuksia ihmisenä kasvamisen tukemiseksi. Seikkailukasvatus on aina turvallista, ammattimaisesti ohjattua ja tavoitteellisesti suunniteltua toimintaa. Seikkailukasvatuksesta voivat hyötyä niin lapset ja nuoret kuin varttuneemmatkin ihmiset. Seikkailukasvatusta toteutetaan usein aidossa luontoympäristössä retkeilyn lomassa, soutaen tai kiipeillen. Seikkailukasvatus voi olla myös syksyisen pimeässä metsässä kävelyä tai jotain sisätiloissa tapahtuvaa toimintaa. (Seikkailukasvatus 2021.)

Karppisen & Latomaan 2015, 140) mukaan seikkailukasvatus on eräänlainen kasvuprosessi, johon lapsi otetaan mukaan kokonaisvaltaisesti. Seikkailukasvatuksen lähtökohtana pidetään käsitystä uteliaasta lapsesta, joka etsii uudenlaisia elämyksiä, kokemuksia sekä taitoja.

Seikkailukasvatuksen ominaispiirteinä näkyvät toiminallisuus, jossa tekeminen ja toiminta ovat keskeisessä asemassa sekä elämyksellisyys ja kokemuksellisuus, jossa tunteet ja kokemukset ovat vahvasti läsnä. Seikkailukasvatuksessa ominaista on myös moniaistillisuus ja monipuolisuus, jossa maistaminen, kuuleminen, tunteminen, ajattelevuus sekä tekeminen pääsevät yhdistymään toisiinsa. Seikkailukasvatus on tyypillisesti kuvattu olevan ryhmämuotoista tekemistä ja toimintaa, jossa yhdistyvät nimensä mukaisesti seikkailu ja kasvatus. (Karppinen & Latomaa 2015, 44-45.)

Seikkailukasvatus voi olla kestoaltaan pitkä- tai lyhytkestoista toimintaa. Toiminta voi olla yhden päivän kestävä seikkailutoimintaa tai vaihtoehtoisesti kokonaisen toimintakauden kestävä seikkailuprosessi. Seikkailukasvatusta ei ole suunniteltu toteutettavaksi ainoastaan ulkona, vaan sitä voi toteuttaa missä tahansa. Toiminnan tavoitteena on pitää sisällään jotakin yllättävää, elämyksellistä sekä jännittävää. (Karppinen & Latomaa 2015, 45.)

Seikkailukasvatusta käytetään hyödyksi monenlaisissa ympäristöissä, kuten varhaiskasvatuksessa, nuorisotyössä, lastensuojelu- ja perhetyössä, terapiassa ja kuntoutuksessa. Seikkailukasvatuksesta on monenlaista hyötyä. Sen avulla ihminen oppii tunnistamaan omia voimavarojaan, ja se kehittää myös itsetuntemusta sekä yhteistyötaitoja. Seikkailukasvatuksen avulla ihmisen oma-aloitteisuus karttuu ja vastuunotto lisääntyy. Seikkailukasvatus vahvistaa ihmisen omien tunnetilojen hallintaa, joka voi parantaa haastavien tilanteiden ratkaisutaitoja. (Seikkailukasvatus 2021.)

4.6 Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 24-26) on viisi laaja-alaisen osaamisen osa-alueita, joista yksi on monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintäteknologista osaamista pidetään tärkeinä, koska ne edistävät lasten kasvatuksellista ja koulutuksellista tasa-arvoa.

Lasten mediaympäristö muutoksessa -tutkimuksen (Uusitalo, Vehmas ja Kupiainen 2011) tulosten mukaan mediallyllä on suuri merkitys lapsen sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Erilaiset mediat, kuten pelit ja ohjelmat siirtyvät lasten leikkeihin ja puheisiin ja myös määrittävät niitä. Tutkimuksessa havaittiin, että nyky-yhteiskunnassa ihmisiltä vaaditaan paljon erilaisia tietoteknisiä taitoja ja mediaosaamista, ja lapset olivat opetelleet kyseisiä taitoja jo pienestä pitäen. Tutkimuksen tulosten mukaan nuoret koululaiset kokivat omat tietotekniset taitonsa niin vahvoiksi, etteivät odottaneet, että koulussa opetettaisiin mediataitoja. Myllyviidan (Vallinkoski, 2017) mukaan tämä on kuitenkin myytti, joka ei pidä paikkaansa. Hänen mukaansa vain harvat ovat digitaalisia taitureita ja tarvitsevat ohjausta ja opetusta mediataidoissaan.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018, 26-33) painotetaan, että varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea monilukutaidon ja tieto- sekä viestintäteknologisten taitojen kehittymistä. Tieto- ja viestintäteknologian kuuluu olla varhaiskasvatuksessa osana monipuolista ja lasta osallistavaa oppimisympäristöä. Monilukutaito on keskeinen perustaito vuorovaikutuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisten viestien ja ympäröivän maailman ymmärtämiseen. Monilukutaito tarkoittaa taitoa tulkita erilaisia viestejä sekä tuottaa niitä.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018, 26) mukaan henkilöstön kuuluu ohjata lapsia tieto- ja viestintäteknologian monipuolisessa ja turvallisessa käytössä. Varhaiskasvatuksessa tutustutaan ja käytetään erilaisia tieto- ja viestintäteknologisia välineitä, sovelluksia ja pelejä. Lasten kanssa on tarkoitus tutkia tieto- ja viestintäteknologian roolia lasten arkielämässä. Lasten luovan ajattelun ja yhteistoiminnan taidot sekä lukutaito kehittyvät, kun he pääsevät koeksimaan erilaisia toimintoja itse ja yhdessä muiden lasten kanssa käyttäen tieto- ja viestintäteknologiaa. Kehittämishanke tukee digiosaamisen näkökulmaa varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelman pedagogisissa tavoitteissa.

Lapsissa on tulevaisuus -osaamistarveraportin (Opetushallitus 2011, 29) mukaan tulevaisuuden varhaiskasvatuksessa on käytössä erilaisia tieto- ja viestintäteknologisia laitteita, joissa on suuret interaktiiviset näytöt, ovat laajasti käytössä. Raportin mukaan tulevaisuudessa tekniikka on luonnollinen osa pedagogiikkaa ja lasten leikkiä. Tekniikka tulee arkipäiväistymään, ja lapset pelaavat pedagogisia pelejä erilaisilla laitteilla, valokuvaavat, tekevät elokuvia ja toteuttavat muuta luovaa digitaalista toimintaa. Tällaisia pelejä löytyy tällä hetkellä jo mm. Oppi ja ilo -ympäristöstä (Oppi&ilo 2021), Turun yliopiston (2021) Ville-ympäristöstä sekä Sanoma Pron

(2021) Bingel-ympäristöstä. Erilaiset pedagogiset toimintaympäristöt kehittyvät nyt valtavaa vauhtia.

Keväällä 2021 pilotoitujen ohjaustuokioiden jälkeen varhaiskasvatusyksiköstä saatiin palautetta, että etäohjaus toimii varsinkin erityisryhmissä paremmin kuin silloin, kun lapsille tuntematon ohjaaja tulee fyysisesti paikalle ohjaamaan toimintaa. Osallistuminen olisi ollut sulkeutuneempaa kuin etäohjauksissa, joissa lapsi sai paremmin olla omana itsenään. Kun kuva ja ääni tulivat jostain muualta, kuten isolta näytöltä, lapset keskittyivät toimintaan selvästi paremmin kuin tavallisissa ohjaustilanteissa. Diginatiiveilla lapsilla iso näyttö saa helposti kaikkien huomion ja se lisää motivaatiota osallistumiseen.

Vaikka digitaalisten sovellusten ja laitteiden käyttö onkin yleistynyt, tämä ei ole levinnyt vielä kovinkaan laajasti varhaiskasvatuksen opetukseen. Tämä johtuu mahdollisesti siitä, ettei opettajilla ole aikaa tai kiinnostusta etsiä verkosta juuri omaan opetukseensa sopivaa materiaalia. Tästä syystä digitaalisen teknologian käyttäminen opetuksessa vaihtelee hyvin paljon. (Opetushallitus 2012, 7.) Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta (OKM 2015) on todennut varhaiskasvatuksen osaamisen kehittämistarpeeksi tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen liittyvän osaamisen (Opetushallitus 2016, 37).

Kleemolan tutkimuksen (2017, 66) mukaan tieto- ja viestintäteknologian yleistyminen näkyy myös varhaiskasvatuksessa, mutta sen toteutus riippuu paljon kyseisen yksikön henkilökunnan taidoista ja saatavilla olevista välineistä. Tutkimuksen mukaan henkilökunnan tulisi saada näihin asioihin lisäkoulutusta, jotta uusien asioiden omaksuminen helpottuisi. Tärkeimpänä kuitenkin tutkimuksessa pidettiin henkilökunnan positiivista asennoitumista uutta tekniikkaa kohtaan. Yksi tavoite onkin lisätä henkilöstön kiinnostusta uusiin digitaalisiin työmenetelmiin.

5 Opinnäytetyön suunnittelu, toteutus ja dokumentointi

Opinnäytetyö on kehittämistyö, interaktiivinen etäohjausmenetelmä varhaiskasvatukseen. Kehittämistyö perustuu työelämän toimeksiantoon, joka on lähtöisin toimeksiantajan asettamista ja osoittamista tarpeista (Tuomi & Latvala 2021). Opinnäytetyö pohjautuu aiemmin keväällä 2021 pilotoituihin ohjauskertoihin, joista saatiin yhteistyökumppanilta positiivista palautetta. Opinnäytetyössä toimintaa kehitettiin edelleen ja luotiin lapsille uusia tarinapohjia.

5.1 Suunnittelu ja toteutus

Interaktiivisen etäohjaustoiminnan päämenetelminä oli sovellettua sadutusta ja satujumppaa sekä seikkailukasvatusta. Lapset saivat itse päättää tarinan etenemisestä, jossa liikunta integroituu luonnolliseksi osaksi seikkailua.

Toiminta oli suunniteltu toteutettavaksi varhaiskasvatusyksikön sisätiloihin ja ohjausten keskeiseksi kaksikymmentä minuuttia. Tilan oli tarkoitus olla väljä, esimerkiksi pieni liikuntasali, missä ei ole huonekaluja estämässä lasten liikkumista. Interaktiivista toimintaa varten tarvittiin tietokone ja lisäksi erillinen iso näyttö. Oli tärkeää, että ohjaajat ja lapset näkivät hyvin toisensa. Paikan päällä tuli olla varhaiskasvatuksen ohjaaja varmistamassa toiminnan sujuvuuden.

Opinnäytetyön suunnitteluvaihe toteutui keväällä 2021 ja se alkoi onnistuneesta varhaiskasvatuksen ohjausosaamisen kurssin projektista. Opinnäytetyön aiheelle saatiin nopeasti hyväksyntä, jonka jälkeen päästiin suunnittelemaan varsinaista toimintaa. Opinnäytetyö käynnistyi toukokuussa, jolloin luotiin ohjausten runko ja kirjoitettiin ohjauksissa tarvittavat tarinat. Tämän jälkeen työstettiin aiheanalyysi ja haettiin Espoon kaupungilta tutkimuslupa opinnäytetyölle. Kesäkuun alussa lähetettiin toiminnan saatekirje ja lupakysely espoolaisen varhaiskasvatusyksikön lasten huoltajille. Saatekirje löytyy liitteenä 3.

Etäohjaukset aloitettiin kesäkuussa ennen kuin osa varhaiskasvatusyksikön lapsista jäi kesälomalle. Ohjauksia toteutettiin yhteensä viisi kertaa, joista neljä toteutettiin varhaiskasvatusyksikön 3-5-vuotiaiden eli isompien pienryhmissä ja yksi toteutettiin 1-3-vuotiaiden pienryhmässä. Opinnäytetyön kirjallinen raportointi ja tuotoksen arviointi tehtiin kesän ja syksyn 2021 aikana. Tavoitteena oli saada opinnäytetyö valmiiksi vuoden 2021 loppuun mennessä.

5.2 Dokumentointisuunnitelma

Toimintaa dokumentoitiin kirjallisesti ja kuvallisesti. Ensin laadittiin kirjallinen suunnitelma, jonka mukaan toteutettiin ohjaustilanteet. Kaikki ajatukset ja suunnitelmat kirjattiin ylös, jotta välttyttiin mahdollisilta väärinymmärryksiltä sekä opiskelijoiden kesken että yhteistyötahon kanssa. Keväällä 2021 luotiin PowerPoint-esitys, josta kävi ilmi, mitä touhukas interaktiivinen menetelmä piti sisällään. Espoon kaupungin tutkimuslupahakemusten käsittelyn yhteydessä syntyi kysymyksiä siitä, miten interaktiivinen menetelmä oli tarkoitus toteuttaa. Tällaista uudenlaista kehittämistyötä oli vaikea kuvailla parilla lauseella tutkimuslupahakemukseen, mutta asia selvitettiin puhelimitse ja projekti jatkui.

Suunnittelutyötä dokumentoitiin sekä opiskelijoiden oman toiminnan, että ohjaustilanteiden onnistumisen näkökulmista, jotta toimintaa olisi jatkossa mahdollista kehittää edelleen sekä opiskelijoiden omiin että varhaiskasvatuksen tarpeisiin. Dokumentointi selkeytti myös opinnäytetyön tekijöiden omaa ajatustyöskentelyä. Kehittämistyötä oli työstämässä kolme henkilöä, joten oli tärkeä tehdä saumatonta yhteistyötä.

Ohjaustilanteiden jälkeen pyydettiin suullista palautetta sekä lapsilta että varhaiskasvatusyksikön henkilökunnalta. Palautteen antamisessa käytettiin lisäksi palautemenetelmänä peukukua, jotta lasten olisi helppo osallistua, jos se olisi suullisesti tai muuten haastavaa. Peukaloa näytettiin ylöspäin, kun oli tykännyt toiminnasta, vaaka-asennossa, mikäli ei osannut sanoa,

oliko pitänyt toiminnasta ja peukalot olivat alaspäin, jos ei ollut pitänyt tällaisesta toiminnasta. Lapset osallistuivat dokumentointiin myös piirtämällä kuvia ohjaustuokioihin liittyen (liite 2). Lisäksi yhteyshenkilöä pyydettiin toimittamaan lasten piirtämiä kuvia valokuvaamalla ja lähettämällä kuvat sähköisesti opinnäytetyön tekijöille. Kuvien piirtämiseen ei ohjaustilanteissa jäänyt aikaa, joten tämä jäi paikan päällä olevan yhteyshenkilön harkinnan varaan. Lopuksi varhaiskasvatusyksikön ohjaajalta pyydettiin kirjallinen palaute ohjaustilanteista.

6 Kehittämistyö

Kehittämistyö oli aikaisemmalta nimeltään toiminnallinen opinnäytetyö ja tässä kappaleessa käytetään molempia termejä, koska se on edelleen käytössä lähdekirjallisuudessa. Toiminnallinen opinnäytetyö voidaan jakaa kolmeen eri vaiheeseen, jotka ovat toimintasuunnitelma, toteutus ja arviointi. Vilkan ja Airaksisen (2003, 16-51) mukaan toiminnallisessa opinnäytetyössä toimintasuunnitelma tehdään siksi, että opinnäytetyön idea sekä tavoitteet tulevat tiedosteiksi, harkituiksi ja perustelluiksi. Toimintasuunnitelmassa kerrotaan vastaukset kysymyksiin, mitä, miten ja miksi tehdään. Toiminnallisen opinnäytetyön lopullinen tuotos on aina jonkinlainen konkreettinen tuote, kuten esimerkiksi ohjekirja, portfolio tai tapahtuma. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tuote, tapahtuma tai opastus tehdään aina jonkin asiakasryhmän tai henkilön käytettäväksi.

Tämä opinnäytetyö on kehittämistyö, jossa keskitytään tuottamaan laadukas ja mahdollisimman kattavasti varhaiskasvatusta hyödyttävä menetelmä. Kehittämistyö liittyy aina käytäntöön. Opinnäytetyö on Kanasen (2012, 12) mukaan silta teorian ja käytännön välillä. Teoria on yksi käytännön hahmottamisen keinoista. Opinnäytetyössä selitetään jotain ilmiötä tai ratkaistaan ongelmaa. Kehittämistyön tarkoituksena on kehittää jotain ilmiötä tai muuttaa jokin asia paremmaksi ja ratkaisua sitten sovelletaan toimintaympäristöön. Tämän opinnäytetyön menetelmä on touhukas interaktiivinen tarina, joka toteutetaan varhaiskasvatusyksikön lapsille. Kanasen (2012, 55) mukaan ilmiöt ovat vuorovaikutuksessa ympäristöönsä, jolloin ympäristö voi vaikuttaa tutkimuskohteeseen. Opinnäytetyön tulokset on kerätty palautteina varhaiskasvatusympäristöstä. Palautetta saatiin myös aiemmasta pilotointiversiosta, jotka ovat saman suuntaisia opinnäytetyössä saadun palautteen kanssa.

Kehittämistutkimus on Kanasen (2012, 13) mukaan vaativampaa kuin perinteinen tutkimus. Kehittämistyö tehdään jonkin työelämän kohteen parantamiseksi. Dokumentointi on tärkeää ratkaisun yleistämiseksi tai siirtämiseksi muihin mahdollisiin yhteyksiin. Avoimuus, eettisyys, luotettavuus ja julkisuus ovat kehittämistyön peruspilareita. (Kananen 2012, 13-21.) Näihin asioihin panostetaan tässä opinnäytetyössä, jossa avataan jokainen ohjauskerta lukijalle mahdollisimman läpinäkyvästi ja tarkasti.

Kehittämisessä pyritään aina vaikuttamaan johonkin ja saamaan aikaan muutos. Millä keinoilla tämä tapahtuu ja miten toimenpiteet kohdistetaan juuri siihen, mihin on suunniteltu muutosta? Tieteen peruskysymyksiä ovat: mikä on ilmiön syy ja mikä on seuraus? (Kananen 2012, 21-22.) Kanasen (2012, 23) mukaan muutos kahden ilmiön tai tilan erotus. Toimintaa arvioitiin koko opinnäytetyöprosessin ajan tarkoituksena muokata jatkuvasti toimintaa. Toiminnan muokkaamisella on mahdollista vaikuttaa tuloksiin jo kehittämistyön aikana. Tarkoituksena on luoda mahdollisimman myönteinen ja lapsilähtöinen kehittämistyö, joka on täysin muunneltavissa lasten toiveiden mukaisesti. Opinnäytetyön tulokset liittyvät palautteisiin ja kokemuksiin itse toteutuksesta.

Toiminnallisella opinnäytetyöllä tavoitellaan ammatillisella kentällä käytännön toimintaan liittyvää ohjeistamista, opastamista tai jonkinlaisen toiminnan järjestämistä. Toiminnallinen opinnäytetyö voidaan toteuttaa alasta riippuen myös jonkinlaisen tapahtuman suunnitteluna ja toteutuksena. (Vilka & Airaksinen 2004, 9.) Kanasen (2014, 13) mukaan ei riitä, että tuotetaan raportti tai kirja, vaan muutos voidaan saada vain toiminnan kautta. Hän kertoo esimerkkinä, että uimaan ei opita lukemalla uintia käsittelevää kirjallisuutta. Kehittämissä työssä tuotettiin tarinoita, mutta etäohjausmenetelmää kokeiltiin myös käytännössä jo varhaisessa vaiheessa keväällä 2021.

Vilkan & Airaksisen (2004, 5) mukaan käytännön kokemukset ovat osoittaneet, että useiden toimeksiantajien toiveena on saada ammattikorkeakouluopiskelijoiden tekemiä opinnäytetöitä muillakin tavoin kuin perinteisillä tutkimuksilla. Opinnäytetyön toiminnallisuus kiinnostaa myös opiskelijoita ja toiminnallisen opinnäytetyön avulla opiskelijat kokevat saavansa välineitä yhdistääkseen käytännön ja teorian toisiinsa.

Kehittämissä työssä on hyvin lähellä toimintatutkimusta, jossa tutkitaan ja kehitetään käytännön työtä (Syrjälä ym. 1994, 17). Tämän suhteen tehtiin kuitenkin rajausta, koska metodologiassa on eroja. Toimintatutkimus on yksi ammatillisen oppimisen ja kehittymisen prosessi (Kananen, 2014, 11), eikä sulje pois muiden tutkimusotteiden tiedonkeruu- ja aineiston analyysimenetelmiä. Kehittämissä työssä käydään jatkuvaa dialogia ja toimintaa kehitetään jatkuvasti palautteiden perusteella. Opinnäytetyössä ei tuoteta tutkimusta, vaikka työskentely on pitkälti edennyt Kanasen (2014, 13) mainitsemassa syklisessä prosessissa. Toimintatutkimuksessa ei tehdä varsinaista toimintaa, mutta tämä toiminnallinen opinnäytetyö pohjautuu erityisesti toimintaan ja sen kuvaukseen.

Opinnäytetyön ohjaustoimintaa on kehitetty kevään 2021 pilottiversion ohjauksista, mutta opinnäytetyön tarkoituksena ei ole tutkia aiempien ja uudempien ohjausten välistä kehitystä ja eroja. Tässä opinnäytetyössä avataan kuitenkin molemmista saatuja kokemuksia ja palautteita. Tarkoituksena on kehittää uusi menetelmä varhaiskasvatukseen ja avata tämän prosessin käytäntöön vieminen opinnäytetyössä.

7 Kehittämistyön suunnitelma

Kehittämistyö on aina suunnitelmallista ja sen toteutusta seurataan jatkuvasti. Toiminnalle on määritelty tarkoitus ja resurssit sen toteutumiseksi (Tilastokeskus 2021). Toiminnallista opinnäytetyötä tehdessään opiskelija vähitellen sanoittaa työprosessinsa opinnäytetyöraportiksi. Toiminnallisen opinnäytetyön raportissa selviää, milloin, miksi ja mitä on tehty sekä millainen prosessi opinnäytetyö on kokonaisuudessaan ollut sekä se, millaisiin tuloksiin ja johtopäätöksiin opiskelija on päätenyt. (Vilka & Airaksinen 2004, 65.)

Toukokuussa 2021 suunniteltiin toiminnallisen ohjauksen runko sekä ohjaustuokioissa käytettävät tarinat. Tarinoissa oli käsikirjoitus ja Teams-sovellukseen valittu taustakuvat, joilla elävöitettiin tarinaa ja päästiin paremmin sukeltamaan seikkailujen maailmoin. tarinat sisälsivät erilaisia tehtäviä sekä liikunnallisia osuuksia, ja niillä oli aina jokin määränpää. Ohjauksen runko sisälsi aloituksen, jossa opiskelijat esittelivät itsensä, tarinan sekä lopuksi palautteen keruun. Etäohjauksen toteutus suunniteltiin kahdelle ohjaajalle, eli jokaisessa ohjauksessa tuli olla kaksi ohjaajaa. Toisen ohjaajan tehtävänä oli tarinan kertominen samalla, kun toinen ohjaaja näytti lapsille tarinassa käytettäviä liikkeitä ja vaihtoi taustakuvia.

Etäohjaukset suunniteltiin yhteensä viisi, jotka kestivät kerrallaan noin 20 minuuttia. tarinat eivät olleet koskaan täysin samanlaisia, vaan ne muuttuivat aina hiukan lasten toiveiden mukaan. Lisäksi tarinoita kehiteltiin seuraavaan kertaan huomioiden lasten toiveet. Uusia taustakuvia etsittiin ja tarinat muuttuivat lasten toiveiden mukaisiksi. Lasten toiveina oli seikkailla avaruudessa, tulimaailmassa ja Japanissa sekä nähdä rekkoja, ninjoja ja yksisarvisia.

8 Kehittämistyön toteutus

Tilastokeskus (2021) määrittelee tutkimus- ja kehittämistoiminnan yleisesti tavoitteelliseksi luovaksi ja systemaattiseksi toiminnaksi, jonka tarkoituksena on luoda uutta sekä lisätä tietoa ja tiedon käyttämistä uusilla ja sovelletuilla tavoilla. Kehittämistyössä luodaan uusia menetelmiä käytännön kokemuksen tai tutkimuksen kautta saadulla tiedolla. Ominaispiirteitä kehittämistyölle ovat luovuus, onnistumisen ja toteutuvien tulosten epävarmuus, tuotetun tiedon ja tulosten helppo siirrettävyys sekä toisinnettavuus. Aiemmin pilotoitujen etäohjaukset pohjalta pystyi havaitsemaan, että tällainen menetelmä on helposti siirrettävissä ja toisinnettävissä. Toimintaa pystyy myös muokkaamaan monenlaisiin eri tarpeisiin.

Etäohjaukset toteutettiin Espoon kaupungin varhaiskasvatusyksikön lapsiryhmille. Lasten huoltajille lähetettiin saatekirjeet, joissa pyydettiin lapselle lupaa osallistua etäohjauksiin. Saatekirje löytyy liitteenä 3. Yksi opinnäytetyöntekijöistä oli ohjauksissa aina paikan päällä huolehtimassa lapsiryhmästä ja käytännön järjestelyistä. Etäohjaukset toteutettiin hänen työpaikal-

laan, jolloin paikalle ei saapunut vieraita henkilöitä. Varhaiskasvatyüksikössä oli toisinaan varetta henkilökunnasta, joten jokaiseen ohjaukertaan ei saatu mukaan useampia henkilökunnan jäseniä. Jokaiselta ohjaukerralta ei tämän takia saatu palautetta henkilökunnan näkökulmasta. Ohjaukertoja oli yhteensä viisi, joista viimeiset oli suunniteltu kesä-heinäkuun vaihteeseen yhden opinnäytetyöntekijän työvuorojen vuoksi. Tämän jälkeen varhaiskasvatyüksikkö siirtyi kesäaikaan ja eri yksiköiden lapsiryhmät sekoittuivat keskenään.

Kesäkuun 2021 lopulla huomattiin, että kaksi ohjaukerta oli suunniteltu heinäkuulle, kun opinnäytetyön tutkimuslupaa oli haettu kesäkuulle 2021. Aineisto piti siis saada kasaan kesäkuun aikana. Tästä syystä oltiin yhteydessä Espoon varhaiskasvatyüksuksen kehittämispäällikköön Raija Laineen, jolta tutkimuslupa saatiin. Kyseinen henkilö olikin lomalla, joten yhteyttä otettiin hänen sijaiseensa, Espoon varhaiskasvatyüksuksen aluepäällikköön Sanna Malmströmiin, joka alkoi selvittää mahdollisuuksia jatkaa opinnäytetyötä. Vastaus saatiin kuitenkin Espoon varhaiskasvatyüksuksen kehittämispäälliköltä, kun hän vastasi lomaltaan, että tutkimuslupaan voi vielä tehdä manuaalisen korjauksen. Viimeiset aineistonkeruun päivämäärät ilmoitettiin hänelle ja tämän jälkeen pystyttiin jatkamaan ohjaukset loppuun.

Etäohjaukset toteutettiin 18., 24. ja 29.6. sekä 1. ja 2.7.2021. Ohjauksissa tuli vastaan aika-aulullisia ja teknisiä haasteita, mutta ohjaukset saatiin kuitenkin suunnitellusti toteutettua. Kevään pilottiversiosta poiketen suurin osa ohjauksista toteutui tietokoneen kuvaruudulta. Touhukas interaktiivinen tarina on helpompi toteuttaa suurelta näytöltä, josta lapset näkevät tapahtumat, vaikka liikkuvat ympäri huonetta. Tarinan seuraaminen on pilottiversiosta päätellen suurelta näytöltä selvästi aktiivisempaa ja vaikuttavampaa. Kaikissa varhaiskasvatyüksiköissä ei kuitenkaan ole suurta näyttöä, joten yhtenä hyvänä huomiona kehityshankkeessa oli myös se, että tällaista on mahdollista toteuttaa myös pelkän tietokoneen välityksellä.

Jokaisesta ohjauksesta kirjoitettiin aina lopuksi lyhyet yhteenvedot ja huomiot niihin liittyen. Opinnäytetyön liitteinä ovat tarinat, jotka toimivat ohjausten ohjenuorana (liite 1). Ohjauksissa ei välttämättä edetty käsikirjoitettujen tarinoiden mukaisesti, koska lapset saivat päättää, miten tarinassa edetään. Tarinat toimivat aina kuitenkin punaisena lankana. Kahteen viimeiseen liitteissä olevaan tarinaan lisättiin ohjauksissa käytetyt Teams-sovelluksen taustakuvat. Viimeiset tarinat jatkojalostettiin lasten toiveiden mukaan. Kuvat etsittiin aiheen mukaan ilmaisesta kuvapalvelusta Pixabay.com:sta.

8.1 Ensimmäinen ohjaus

Ensimmäinen ohjauksemme oli 18.6.2021. Ohjaukseen osallistui viisi 3-5-vuotiasta lasta. Ryhmätilassa oli yksi opiskelija Petra Marjak paikalla ja ohjauksesta vastasi kaksi opiskelijosta: Mesimarja Nuosmaa lukijana ja Sara Kovács menninkäiseksi pukeutuneena. Hän esitti lapsille liikkeitä ja vaihtoi taustakuvia. Tarinan nimi oli ”Karkkipupu on kadoksissa!”, jota Mesimarja Nuosmaa oli muokannut aiemmin pilotoidusta tarinasta. Tarinat löytyvät liitteenä 1. Aiemmin

pilotoitu tarina ”Pääsiäispupu hukassa” oli Sara Kovácsin ohjaama tarina keväällä juuri ennen pääsiäistä. Tarinat ovat helposti muokattavissa teemoiltaan ja sisällöiltään, joten niiden avulla voi myös käydä läpi eri juhlapyyhiin liittyviä asioita.

Interaktiivinen ohjaustoiminta oli lapsille uutta ja aluksi heitä piti ohjailta hiukan enemmän. Lapsille tarjottiin erilaisia vaihtoehtoja ja ehdotettiin, miten tarina voisi edetä. Tarinan edetessä he alkoivat itsekkin osallistua tekemällä valintoja tarinan etenemiseen liittyen. Tarinassa tarvittiin yhteinen taikasana ja sanaksi valittiin Simsalabim. Tarinassa edettiin liikkumalla, ja lapset saivat valita, halusivatko esimerkiksi kiivetä, uida, hyppiä tai juosta. Tässä tarinassa muun muassa kiivettiin tikapuilla, jolloin ohjaaja näytti liikkeen, joka vastaa tikapuilla kiipeämistä ja lapset seurasivat perässä. Lapsilla oli myös mahdollisuus esittää jokin liike, jota muut seurasivat.

Lapset innostuivat helposti ja lähtivät etsimään huoneesta kaikkea mahdollista tarinaan liittyvää rekvisiittaa. Aikuisen läsnäolo oli tärkeää, että seikkailua päästiin jatkamaan. Tarinan puolivälissä lapset alkoivat kertoa omia havaintojaan kuvitteellisesta maailmasta ja osallistuivat juonen rakentumiseen.

Ohjauksessa ilmeni teknisiä ongelmia. Varhaiskasvatusyksikön Teams-sovellus ei aluksi auennutkaan ja lisäksi seikkailun puolivälissä yksikön iso näyttö lopetti toimintansa. Lapset seurasivat sitten tarinaa pienemmältä tietokoneen kuvaruudulta. Saimme näkyvyyttä hieman paremmaksi Teams-sovelluksen valokeila-asetuksella, jolla tarinan lukija siirtyi pieneksi kuvakkeeksi ja toinen ohjaaja liikkeineen näkyi lapsille suurempana.

Lopuksi lapset saivat näyttää peukaloilla, mitä pitivät ohjauksesta. Peukalot nostettiin joko ylös, sivulle tai käännettiin alas. Ohjauksesta tuli viisi yläpeukkaa! Lapset jäivät ohjauksen jälkeen piirtämään asioita, joita heillä jäi ohjauksesta mieleen.

Ohjauksen jälkeen lasten kanssa oli keskusteltu tarinasta ja sen tapahtumista. Osan mielestä tarinassa parasta oli pupu ja osa sanoi, että ankka oli kivoin. Karkkimaailma oli hauska, koska siellä oli ”se suklaaputous ja sitä voisi syödä”. Kysyttäessä lapsilta, missä maailmassa voitaisiin seuraavaksi seikkailla, ehdotuksia olivat: tulimaailma, auto/rekkamaailma sekä jotain, missä olisi yksisarvisia.

8.2 Toinen ohjaus

Toinen ohjauksemme oli 24.6.2021. Ohjaukseen osallistui viisi 1-3-vuotiasta lasta. Varhaiskasvatusyksikössä oli yksi opiskelija Petra Marjak paikan päällä, ja ohjaustuokiota hoiti tällä kerralla yksi ohjaaja: Mesimarja Nuosmaa, kun toinen ohjaaja ei yllättäen päässyt ohjaukseen mukaan. Etukäteen suunniteltua tarinaa piti improvisoida, koska puuttuvan ohjaajan taustaku-

vat, joiden avulla lapset kuitenkin vahvasti elävät mukana tarinassa, puuttuivat. Sopivien taustakuvien löytäminen tarinaan vie aina oman aikansa. Olimme toteuttaneet näitä ohjauksia aiemminkin pilottiversiossa, joten ohjaaminen tapahtui jo rutiinilla. Käyttöön otettiin aiemmin keväällä pilotoidun tarinan ”Supersankarit pelastavat maailman!” taustakuvia ja Karkkipupun tarinaa kuljetettiin improvisoiden niiden avulla. Pilottiversiossa ohjasimme tarinat yksin ja toinen oli mukana vain tarkkailemassa.

Ohjauksen aikana osa lapsista kuljeskeli jonkin aikaa ryhmätilassa sen sijaan, että olisivat keskittyneet ohjaukseen. Varhaiskasvatusyksikön iso näyttö oli epäkunnossa ja tarinaa seurattiin tietokoneen kuvaruudulta. Lapset eivät näkyneet ohjaajalle, kun varhaiskasvatusyksikössäkin oli Teams-sovelluksessa taustakuva aktivoituna, joten tämä otettiin pois.

Tarinassa oli tehtävänä laittaa yksi käsi ja yksi jalka lattiaan, mikä olikin 1-3-vuotiaille haastavaa. Yksi lapsista pystyi seuraamaan ohjausta alusta loppuun asti ja tekemään liikkeitä ohjaajan kanssa. Yksi lapsista alkoi innoissaan hyppiä, kun kyseltiin, miten haluavat edetä tarinassa ja muut alkoivat hyppiä perässä.

1-3-vuotiaiden keskittymiskyky on vielä rajallista, ja heidän huomionsa saamiseksi ohjauksessa piti edetä reippaasti. Jotkut lapset katselivat mielellään ohjausta näytöltä, mutta eivät itse osallistuneet liikkeisiin. Ohjausta lyhennettiin lasten jaksamisen mukaan.

8.3 Kolmas ohjaus

Kolmas ohjauksemme oli 29.6.2021. Ohjaukseen osallistui neljä 4-5-vuotiasta lasta sekä opiskelija Petra Marjak ja varhaiskasvatusyksikön ohjaaja. Etäohjaajia oli yksi: Mesimarja Nuosmaa. Ohjauksessa käytettiin aiempaa ”Supersankarit pelastavat maailman!” tarinaa, jota oli nyt modifioitu lasten toiveiden mukaisesti. Tarinat löytyvät liitteestä 1. Lapset olivat toivoneet tarinaan tulimaailman, paloautoja ja yksisarvisia. Tarinasta oli tiedotettu etukäteen ja lapsilla oli supersankarin huivi kaulassa, kuten ohjaajallakin. Tarinassa käytettiin aiempaa enemmän taustakuvia.

Tarina eteni vauhdilla, kun lapset päättivät etenemisestä. Seikkailussa esimerkiksi lumikeiju sai jään sulatettua, jolloin siitä tuli iso putous, mutta lasten mielestä se piti jäädyttää uudestaan. Lopulta keksittiin yhdessä ohjata vesi pupun koloon ja sieltä palomiesten avuksi aavikkotulta sammuttamaan.

Kuten aiemmin pilotoiduissa interaktiivisissa ohjaustuokioissa olimme todenneet, yhdellä ohjaajalla on tällaisessa ohjauksessa useita asioita, joihin pitää keskittyä samanaikaisesti. Näytöltä seurataan käsikirjoitusta ja vaihdetaan jatkuvasti Teams-sovelluksen taustakuvia. Lisäksi

seurataan aktiivisesti ruudulta lasten osallistumista ja kuunnellaan toiveita tarinan etenemiseksi. Koska näyttö on täynnä monenlaista tehtävää, lapset jäävät ruudulla pieneksi kuvakkeeksi, eikä kaikkia lapsia pysty jatkuvasti seuraamaan.

Lapset seurasivat tarinaa tietokoneen näytöltä, koska suurta näyttöä ei ollut vielä saatu toimintaan. Lapset toivoivat pääsevänsä seuraavalla ohjaukserillä Japaniin, avaruuteen ja katsomaan dinosauruksia. Lapset piirsivät ohjauksen jälkeen innokkaasti kuvia, kuten dinosauruksia sekä erilaisia maisemia, joissa voisi seikkailla.

Palautepuikalot: kaksi puikaloa ylös, yksi sivulle ja yksi alaspäin. Lapsi sanoi: ”Mä en tehnyt mitään”. Sekin oli täysin sallittua. Palaute kertoi hyvin ryhmän toimivuudesta ja kyvystä ajatella itsenäisesti. Kaiken kaikkiaan ohjaus sujui ongelmitta ja ryhmä oli aktiivinen.

8.4 Neljäs ohjaus

Neljäs ohjauksemme oli 1.7.2021. Ohjaukseen osallistui kolme 2-3-vuotiasta lasta ja yksi opiskelija Petra Marjak oli paikalla. Kaksi opiskelijaa vastasi ohjauksesta: Sara Kovács lukijana ja Mesimarja Nuosmaa supersankariksi pukeutuneena, liikkeiden esittäjänä ja taustakuvien vaihtajana. Ohjauksessa käytettiin aiempaa ”Supersankarit pelastavat maailman!” -tarinaa, jota oli muokattu lasten toiveiden mukaan. Tarinat löytyvät liitteestä 1. Lapsia rohkaistiin osallistumaan, koska he eivät aluksi uskaltaneet puhua ja ehdottaa keinoja tarinan etenemiseksi. Paikalla oleva aikuinen kuitenkin välitti lasten toiveet. Lapsille tarjottiin erilaisia vaihtoehtoja, joista saivat valita mieleisensä tavan edetä.

Lapset innostuivat tarinan edetessä ja ilmeistä päättelimme, että he jo eläytyivät tarinaan, jonka jännittävimmät käännteet saivat lapsilta erityistä huomiota. Ryhmätilassa olevat lelut kiinnostivat välillä lapsia, mutta saimme heidät palaamaan ruudun ääreen. Taustakuvat vetivät puoleensa. Tarina kerrottiin rauhallisesti ja varmistettiin, että kaikki pääsivät mukaan. Tarina jatkui aina pienen liikunnallisen osuuden jälkeen, minkä lapset olivat valinneet tavaksi edetä seuraavaan osioon.

Lapset seurasivat ohjausta tietokoneen ruudulta. Palautepuikalot: kolme puikaloa ylöspäin.

8.5 Viides ohjaus

Viides ohjauksemme oli 2.7.2021. Ohjaukseen osallistui kolme lasta, paikan päällä yksi opiskelija Petra Marjak ja varhaiskasvatusyksikön ohjaaja sekä kaksi opiskelijaa etäohjaajana: Mesimarja Nuosmaa lukijana ja Sara Kovács liikkeiden esittelijänä. Ohjauksessa käytettiin aiemmasta ”Karkkipupu on hukassa!” tarinasta modifioitua ”Lelukenguru on kadoksissa!” -tarinaa. Tarinat löytyvät liitteestä 1. Toiminta oli lapsille jo tuttua ja he osallistuivat innolla, jopa huuhtaen, ja ideoivat tarinan etenemistä. Tarinan taikasanaksi valittiin lasten toiveena ”paperi”.

Yksi osallistujista tunnisti tarinasta oman jatkotoiveensa ja tämä aiheutti ryhmässä ilahdusta. Tila oli tällä kerralla hyvin pieni, mutta lapset pyörivät ja juoksivat hyvin paikallaankin. Tarina kulki paljon lasten ehdoilla. Lapset käyttivät paljon mielikuvitustaan ja esimerkiksi laskivat kuvitteellisia tähtiä ryhmätilan katosta. Lasten ikähaarukka oli nyt suurempi kuin aiemmissa ryhmissä, koska osa lapsista oli jo siirtynyt kesälomalle ja varhaiskasvatusyksikössä ei ollut enää montaa lasta paikalla. Tämä ei vaikuttanut lasten osallistumiseen tai tarinan kulkuun.

Ohjauksessa oli jälleen ongelmia yhteyden muodostamisen kanssa. Ohjaus tapahtui lopulta pienessä toimistohuoneessa, jonka pöytäkoneeseen saatiin yhteydet. Huonekaluja siirreltiin, että lapset mahtuivat tilaan. Lapset seurasivat ohjausta tietokoneen ruudulta, jonka kamera oli niin korkealla, että ohjaajille lapsista näkyi vain yläosa, jopa pelkkä päälaki, mutta lasten liikkeitä näkyivät sen verran, että ohjausta pystyttiin jatkamaan.

Lasten aktiivisuus ja osallisuus korostuivat viimeisellä ohjauksella. Tähän vaikutti todennäköisesti se, että ohjauksessa oli mukana vain kolme lasta, joista osa oli ollut ohjauksessamme aiemminkin. Mitä pienempi ryhmä oli, sen paremmin lapset osallistuivat. Suurelle ryhmälle tällaista olisi ollut mahdotonta järjestää niin, että toiminta saavuttaa pedagogiset tavoitteet ja pysyy mielekkäänä.

Palautepeukalot: kaksi peukaloa ylöspäin.

9 Palautteet

Palautetta kerättiin sekä keväällä 2021 pilotoidusta etäohjaustoiminnasta, että opinnäytetyön etäohjauksista kesällä 2021. Saatujen palautteiden ja opiskelijoiden omien havaintojen perusteella arvioitiin onnistumista sekä tavoitteiden saavuttamista. Palautetta kerättiin lapsilta ja varhaiskasvatusyksikön henkilöstöltä. Palautetta saatiin suullisesti, kirjallisesti ja lasten piirustusten kautta. Varhaiskasvatuksen henkilökunta kuvasi lasten piirustukset ja lähetti ne opiskelijoille sähköisesti. Tähän oli saatu ohjauksiin osallistuvilta lasten huoltajilta lupa. Piirustuksista näki, että lapset olivat seuranneet ohjauksia ja piirustusten aiheet pohjautuivat touhukkaisiin tarinoihin. Piirustukset myös kertoivat meille, mitä lapset pitivät tärkeänä. Pilottiohjauksiin osallistuneet lapset olivat iältään 5-6-vuotiaita, joten piirustukset olivat selkeämpiä kuin nuoremilla lapsilla, jotka osallistuivat opinnäytetyön ohjauksiin.

9.1 Pilottiversiosta saatu palaute

Yhteistyökumppani helsinkiläisessä varhaiskasvatusyksikössä kertoi keväällä 2021 huvittuneena, että kotiin lähtiessään lapsi oli kertonut äidilleen päivän tapahtumista tokaisten: ”Äiti, me pe-

lastettiin tänään maailma!” Ensimmäinen ohjauksetta oli ollut lapsille yllätys, mutta seuraavalla kerralla he olivat täynnä intoa ja tiesivät jo, miten toimitaan. Lapset tarttuivat tarkasti taustakuviin, jotka ruokkivat eläytymistä ja innostusta.

Lapset ottivat piirustustehtävän vastaan innolla, kun se annettiin yhdessä koetun sadun kautta. Hekin, jotka eivät henkilökunnan mukaan normaalisti piirtäneet, halusivat piirtää. Piirustustehtävät olivat henkilökunnan mielestä hyviä, koska ne herättivät yhdessä pohtimaan, mitä tarinoissa olleet pääsiäispuput ja noidat oikein olivat ja mitä he tekivät. Kaikki lapset eivät olleet kasvaneet suomalaisessa kulttuurissa ja heille nämä asiat olivat entuudestaan täysin vieraita. Henkilökunnan mukaan tällainen etäohjaus toimi pienryhmillä, mutta ohjaukset eivät välttämättä onnistu kielitaidon puutteen ja erityistä tukea tarvitsevien lasten vuoksi isommilla ryhmillä.

Varhaiskasvatuksen henkilökunnan mielestä samat tarinat voisivat saada jatko-osia. Tämä olisi pedagogisesti erittäin hyvä asia, kun lapset käyttäisivät muistiaan. Välitehtävänä lapset voisivat varhaiskasvatuksessa miettiä, miten tarina etenisi. Henkilökunnan mukaan olisi hyvä tuoda esille Suomen kulttuuriin kuuluvia pyhiä. Niitä voisi tuoda enemmänkin interaktiivisiin tarinoin lapsen tasoisesti. Ohjauksessamme ei ollut uskonnollisia kytköksiä, mitä pidettiin hyvänä asiana. Tällöin ohjaus on mahdollista toteuttaa kenelle tahansa. Myös opetuksellista sisältöä voisi henkilökunnan mukaan lisätä ja kertoa esimerkiksi Kalevalasta ja Runebergistä. Henkilökunnan kommentti toiminnasta oli: "Tosi kivaa vaihtelua arkeen!"

Pilottiversiossa keväällä 2021 toteutetuissa ohjauksissa kahdella lapsella oli selektiivinen muistisi, josta opiskelijat eivät tienneet etukäteen. Henkilökunta kertoi, että he yleensä istuvat nurkassa, eivätkä osallistu ryhmätoimintaan. He kuitenkin osallistuivat aktiivisesti tähän ohjaukseen koko ajan. Kahdella ryhmän lapsella oli kielellisiä vaikeuksia, mutta he pysyivät hyvin tarinoissa mukana, emmekä ohjaajina olleet tietoisia siitä, keitä nämä olivat. Puhuimme ohjauksissa mahdollisimman selkeästi. Merkittävänä ohjauksissamme koettiin se, että ohjauksiin ei tullut eri kerroilla uusia aikuisia, ja tämän vuoksi lasten oli helpompi toimia. Paikan päällä toteutetussa ohjauksessa lapset olisivat henkilökunnan mukaan saattaneet tällöin "tuijotella varpaitaan". Esittäytyminen oli henkilökunnan mukaan lapsille iso asia, jonka kaikki kuitenkin tekivät näissä etäohjauksissa mielellään. Lapset osallistuivat ohjauksiin omilla taidoillaan ja voimavaroillaan.

9.2 Opinnäytetyön ohjausten palaute

Varhaiskasvatustyöryhmän henkilökunnan palautteen mukaan lapset olivat odottaneet ohjauksia innolla. Henkilökunnan mukaan oli ilo nähdä, miten lapset lähtivät mukaan tarinaan ja tekemään liikkeitä ohjaajien perässä. Taustakuvien käyttö, liikkuminen tarinan eri vaiheissa sekä lasten mielenkiinnon kohteiden mukainen tarina oli ollut mukaansatempaava ja lapset jaksoivat

keskittyä siihen hyvin. Varhaiskasvatuksen ohjaajan mielestä tarinan pituus ja tempo olivat sopivat, joten lapset jaksoivat olla mukana koko tarinan ajan.

Saadun palautteen mukaan ohjauksiin osallistuneet lapset olivat kertoneet tarinoista muille lapsille ja saivat muut odottamaan innolla ohjauksiin pääsyä. Pienryhmien koko oli ollut erinomainen: 3-5 lasta, sillä isommalle ryhmälle pidettäessä olisi voinut muodostua ongelmia äänen kuulumisen kanssa ja tämä olisi voinut vaikuttaa lasten keskittymisen herpaantumiseen.

Kehittämisehdotukseksi nostettiin kielellisten ongelmien huomioiminen. Henkilökunnan mukaan varhaiskasvatuksessa on suuri määrä lapsia, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, joten heille tarina tulisi kertoa esimerkiksi selkokielellä tai kuvakorteilla. Yhdeksi pohdinnan aiheeksi nostettiin teknologian käyttö, joka voi aiheuttaa ongelmia tällaisen etäohjausmenetelmän yleistymisessä, koska kaikissa varhaiskasvatusyksiköissä ei välttämättä ole tietokonetta tai taitoja käyttää erilaisia tietoteknisiä alustoja.

10 Kehittämistyön arviointi

Opinnäytetyössä pitää aina olla tutkimuksellinen ote. Ongelman ratkaiseminen tai prosessin toteuttaminen ei sinänsä vielä ole tutkimusta. Kehittäminen on paljon enemmän kuin asioiden kuvaamista tai toteamista. (Kananen 2012, 13-21.) Oma oppinen kehittämistyötä tehdessä ei yksin riitä opinnäytetyöksi, vaan kehittämistoiminnan tulee olla systemaattista ja perusteltua. Tutkimuksellinen työote pitää sisällään sen, että kehitetty menetelmä avataan mahdollisimman tarkasti, kuten myös sen, miten opinnäytetyö on toteutettu ja mihin tulokset perustetaan. Toiminnan tulee olla avointa ja toisinnettavissa. Arvioinnilla on tarkoitus tuottaa tietoa kehittämistyöstä, sen suunnittelusta, kehittämisestä, toteutuksesta ja käyttömahdollisuuksista.

Opinnäytetyön arvioinnin suunnittelussa käytettiin Innokylän (2021) Arviointisuunnitelman tekoa ohjaavaa lomaketta (liite 4). Tarkoituksena oli arvioida tällaisen etätoiminnan käyttömahdollisuutta varhaiskasvatuksen arjessa ja mahdollisena uutena työkaluna. Arviointia tehtiin, jotta toimintaa voitiin kehittää ja rakentaa edelleen aiemmin pilotoidusta etäohjauksesta. Myös saatuja tuloksia arvioitiin, kokemuksia ja palautteita etäohjauksista, sekä opiskelijoiden omaa toimintaa.

Touhukas interaktiivinen tarina pilotoitiin keväällä 2021, jolloin toteutimme neljä ohjauskertaa helsinkiläiseen varhaiskasvatusyksikköön ja saimme niistä positiivista palautetta. Saadun palautteen vuoksi aloimme arvioida etäohjausmenetelmän kehittämismahdollisuuksia. Tiesimme onnistuneemme etäohjauksissa, kun näimme lasten hymyt ja innokkuuden. Lisäksi saimme kuulla, että lapset olivat alkaneet innoissaan piirtää ohjauksissa koetuista tähtihetkistä. Koimme suurta onnistumista, kun sellaisetkin lapset piirsivät, jotka eivät yleensä varhaiskasva-

tuksen arjessa piirtäneet. Nekin lapset osallistuivat innolla ohjauksiin, jotka varhaiskasvatusyksikön henkilökunnan mukaan normaalisti katselivat varpaitaan vieraan ohjaajan läsnä ollessa. Ohjauksemme mahdollisti myös huonosti kieltä osaavien lasten osallistumisen, koska interaktiivinen tarina eteni liikkeiden avulla. Kuulimme vasta jälkikäteen varhaiskasvatuksen henkilökunnan palautteissa lasten taustoista ja yllätyimme, miten hyvin osallisuus oli toteutunut lasten erilaisista taustoista huolimatta. Myös opinnäytetyön ohjauksissa yhdeksi päätavoitteeksi asetettu osallisuus toteutui hyvin.

Kehittämistyön paikallisen arvioinnin tekivät lapset ja varhaiskasvatuksen henkilökunta. Toteutuksen ja arvioinnin tekivät useat henkilöt vuoden 2021 aikana. Arviointia tehtiin suullisesti, piirtämällä ja kirjoittamalla. Varhaiskasvatuksen henkilökunta lähetti lasten piirustuksista valokuvia kehittämistyön tekijöille. Lopuksi palautetta pyydettiin varhaiskasvatuksen henkilökunnalta sähköpostin kautta.

11 Pohdinta

Vilkan & Airaksisen (2003, 154-155) mukaan opinnäytetyön kokonaisuuden arviointi on osa oppimisprosessia, ja toiminnallisen opinnäytetyön tärkein arvioinnin kohde on asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Menetelmämme ylsi tavoitteisiimme ja tukee pedagogisesti hyvin varhaiskasvatuksen toimintaa ja varhaiskasvatussuunnitelman eri osa-alueita. Pohdimme, että tällaisella etätoiminnalla voisi mahdollisesti vastata varhaiskasvatuksen henkilöstövajeeseen. Tulimme kuitenkin siihen tulokseen, että paikan päällä olevalla henkilökunnalla on suuri merkitys etäohjauksen sujuvuuteen ja turvallisuuteen. Menetelmä ei siis kuitenkaan korvaa varhaiskasvatuksen kasvatusvastuullista henkilökuntaa ja täten se ei pysty vaikuttamaan henkilökuntaresurssien vajeeseen varhaiskasvatuksessa. Pohdimme lisäksi sitä, sopisiko kehitetty etätoiminta esimerkiksi kotihoitossa olevien lasten tavoittamiseen.

Kehittämistyötä ohjaavista teorioista käytännössä vahvimpana korostui interaktiivisuus, joka oli menetelmän kulmakivi. Ilman interaktiivisuutta ei olisi tätä menetelmää. Menetelmän käyttöä varten varhaiskasvatuksen henkilökunnan on hyvä perehtyä ja omaksua interaktiivinen ohjaus-tyyli. Interaktiivisessa ohjauksessa on tärkeä ottaa lapset vahvasti mukaan toimintaan, sen suunnitteluun, ohjaamiseen ja arviointiin. Tällä tavoin varmistetaan osallisuus, joka oli etäohjausmenetelmän tärkeä teoreettinen perusta ja tavoite. Nämä interaktiivisuuden ja osallisuuden teoriat kietoutuvat menetelmässä vahvasti yhteen ja ovat tällä tavoin erottamattomat.

Teimme sellaisen huomion, että ohjauksia olisi hiukan muokattava erikseen pienimmille, 1-3-vuotiaille lapsille. Heidän kehitysvaiheeseensa sopisi paremmin tarina, jossa ei liikuta niin paljon. Ihan pieni liike esimerkiksi istualtaan voisi toimia, koska pienimpien keskittyminen herpaantuu helposti liikkeelle lähtiessä. Voisi kuitenkin pohtia, muuttuuko etäohjausmenetelmä

liikaa, jos liikunnallinen osuus jätetään pienemmäksi ja mitä sen tilalle voisi kehittää. Liikunnallisuus on kuitenkin vahvasti yhteydessä lasten luovuuteen ja tarinan seikkailullisuuteen.

Pienimpien lasten oli vaikea tehdä päätöksiä juonen etenemiseen liittyen. Se kuitenkin lisäisi tarinan seikkailullisuutta. Seikkailukasvatuksessa tärkeää on omien ratkaisujen tekeminen, jonka kautta itseluottamus vahvistuu. Voidaan siis todeta, että nuorimpien lasten kanssa menetelmän tärkeät teemat eivät pääse toteutumaan yhtä hyvin kuin 4-6-vuotiaiden lasten kanssa. Pienet lapset seuraavat herkästi isompien esimerkkiä, joten voisi ajatella, että heidän etäohjauksensa toimisivat parhaiten ryhmässä, jossa on myös isompia lapsia. Pohdimme, olisiko tämä varhaiskasvatuksen arjessa yleensä mahdollista.

Ohjaukset tukivat vahvasti digiosaamisen näkökulmaa ja siihen liittyviä varhaiskasvatuksen tavoitteita. Toiminta oli haluttua ja virkistävää vaihtelua varhaiskasvatuksen arkeen. Varhaiskasvatuksessa on suuri tarve ja halu saada toimintaa ulkopuolelta, mutta sitä ei ole kovin paljoa tarjolla. Henkilökunta joutuu itse keksimään ja kehittämään toimintaa, koska Varhaiskasvatussuunnitelma (2018) listaa lasten osaamisalueiksi myös media- ja kulttuuriosaamisen sekä yhteistyön eri tahojen kanssa.

Menetelmää kehittäessämme mietimme valmiiksi nauhoitettuja ohjauksia, jotka olisivat kustannuksiltaan edullisempia toteuttaa ja niiden saatavuus olisi laajempaa. Valmiiksi nahoitettuihin ohjaukseen olisivat katsottavissa milloin tahansa, eikä aikataulujen yhteensovittaminen tuottaisi haasteita. Interaktiivisuus ei kuitenkaan olisi samalla tavalla mahdollista ja osallisuuden tavoite puuttuisi, kun reaaliaikaista vuorovaikutusta ei syntyisi.

Menetelmässä oli suuri merkitys myös muilla elementeillä, kuten taustakuvilla ja rekvisiitilla, joilla saatiin elävöitettyä tarinaa ja seikkailua. Pohdimme, miten ohjauksissa olisi mahdollista huomioida mahdollisimman monia aisteja, että ohjaukset olisivat vielä enemmän lapsia stimuloivia ja motivoivia. Toiminnassa voisi olla lisäksi äänitehosteita tai musiikkia. Tunto- ja makuasteja voisi myös huomioida, mutta tämä edellyttäisi varhaiskasvatuksen henkilökunnan aktiivista osallistumista ohjauksiin passiivisen valvonnan sijaan.

Pohdimme varhaiskasvatusyksikössä paikan päällä toteutettavia ohjauksia. Tarinoita voidaan hyödyntää myös paikan päällä, ilman verkkoyhteyksiä, mutta menetelmästä katoaa mahdollisuus erilaisiin tehosteisiin, kuten taustakuviin. Menetelmästä katoaisi myös mediakasvatuksen näkökulma sekä interaktiivisuus, jotka ovat kuitenkin menetelmän pedagogisia elementtejä. Lisäksi tämä edellyttäisi vieraan ohjaajan saapumista paikan päälle, mikäli ohjaaja ei olisi varhaiskasvatusyksikön omaa henkilökuntaa. Menetelmämme tavoitteisin on mahdollista päästä vain verkkototeutuksena.

Opinnäytetyötä tehtäessä toivottiin, että se hyödyttäisi yhteiskuntaa ja toimisi yhtenä suunnannäyttäjänä etämenetelmien kehittämisprosesseissa. Erilaisia pedagogisia etämenetelmiä

kehitetään parhaillaan huimaa vauhtia ja tarkoituksena on saada aikaan sellaista toimintaa, josta lapset innostuvat ja johon he jaksavat keskittyä pidemmälläkin aikavälillä. On tärkeää päästä sisälle lasten ja nuorten maailmaan ja tiedostaa heidän kehitystasonsa. Aikuiset ovat usein toiminnan kehittäjiä, mutta ovat itse usein kasvaneet ulos lasten ja nuorten ajatusmaailmasta. On ensiarvoisen tärkeää saada lapset ja nuoret mukaan toiminnan kehittämiseen. Kun toiminta on vauhdikasta ja riemukasta, lapset osallistuvat mielellään, ainakin tämän opinnäytetyön tulosten valossa. Leikin ja seikkailun avulla voidaan kehittää melkein mitä tahansa.

11.1 Tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoitus oli tuottaa uusi etäohjausmenetelmä varhaiskasvatukseen ja tavoitteena oli kehittää varhaiskasvatuksen toimintaa. Toiminnassa tuotettiin varhaiskasvatuksessa oleville lapsille interaktiivinen touhukas tarina, joka ohjattiin etäyhteyden avulla. Uuden menetelmän tavoitteena oli edistää lasten osallisuutta ja tuottaa lapsille riemua. Jokaisen toimintakerran tavoitteena oli onnistua ohjaamaan eheä, yhtenäinen ja innostava tuokio. Lapset haluttiin saada motivoitumaan toimintaan ja keskittymään tarinan loppuun asti. Lisäksi toivottiin, että lapset toisivat rohkeasti esille omia ajatuksiaan tarinan juonen käännteisiin. Nämä tavoitteet saavutettiin erinomaisesti.

Vuorovaikutuksessa haluttiin onnistua mahdollisimman hyvin, vaikka ohjaus toteutettiin etäohjauksena. Vuorovaikutus on yksi toimintaa ohjaava tärkeä teoria. Äänenvoimakkuuteen sekä puheen selkeyteen kiinnitettiin erityistä huomiota, ja lapsille annettiin reilusti vastaamisaikaa etäyhteyden toisessa päässä. Ohjaustilanteissa pyrittiin vastaamaan lasten mahdollisiin kielellisiin haasteisiin ja tässä käytettiin apuna muun muassa tarinaan liittyvää rekvisiittaa.

Opinnäytetyö suuntautui varhaiskasvatukseen, ja varhaiskasvatuksessa korostuu toiminnan pedagogisuus. Tämän johdosta opinnäytetyölle asetettiin pedagogiset tavoitteet, jotta toiminta on harmoniassa varhaiskasvatuksen toiminnan kanssa. Varhaiskasvatus on Opetushallituksen (Varhaiskasvatus 2021) mukaan lapsen suunnitelmallisen ja tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Pedagogisina tavoitteina oli tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia ohjausten avulla. Tavoitteena oli saada kaikki lapset osallistumaan ja iloitsemaan kanssamme, olemaan osana yhteistä tarinaa. Toimintaa ohjasi osallisuuden teema ja teoria.

Pedagogisena tavoitteena oli toteuttaa toimintaa, jossa tulevat selkeästi esille varhaiskasvatussuunnitelman laaja-alaisen osaamisen useat osa-alueet. Varhaiskasvatussuunnitelman (2018, 24) mukaan tavoitteena ei ole toteuttaa vain yhtä osaamisen osa-aluetta irrallisena, vaan osa-alueet muodostavat yhdessä pedagogisen kokonaisuuden. Osa-alueet ovat ajattelu ja oppiminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen sekä osallistuminen ja vaikuttami-

nen. Toiminnan pedagogisena ohjenuorana oli vahvistaa ajattelemisen, vuorovaikutuksen, ilmaisun, osallistumisen ja vaikuttamisen osa-alueita. Interaktiivisessa tarinassa lapset saivat itse ajattelemalla päättää, miten tarina etenee. Tällöin osaamisen osa-alueista vuorovaikutus, itsensä ilmaisu, osallistuminen ja vaikuttaminen mahdollistuivat, vahvistuivat ja kehittyivät.

Tärkeimpänä oppimistavoitteena oli onnistua luomaan uusi ja toimiva interaktiivinen etäohjausmenetelmä varhaiskasvatukseen. Tavoitteena oli myös osata kehittää tätä toimintaa paremmaksi pilotointivaiheesta sekä luoda uusia tarinoita lasten toiveiden mukaisesti. Tavoitteena oli pystyä ohjaamaan yhteisöllinen ja osallistava tuokio niin, että jokaisen lapsen ääni tulee kuulluksi. Aikuisella ei ole aina mahdollisuutta päästä sisälle lasten ajatusmaailmaan ja siksi pidämme tärkeänä, että lapset itse kertovat ja tekevät, ja aikuiset toimivat sitten ohjaajina ja opastajina, lasten ehdoilla. Koimme, että uusi menetelmä oli toimiva ja käyttökelpoinen, sekä sellainen työväline, jota voisi hyvin hyödyntää suomalaisessa varhaiskasvatuksessa yleisemminkin.

11.2 Luotettavuus ja eettisyys

Eettisistä syistä opinnäytetyössä ei tuoda esiin yhteistyökumppanin nimeä eikä siinä mainita lapsia tai lapsiryhmiä nimeltä. Yhteistyötaho on kuitenkin todennettavissa Espoon kehittämisspäällikön tutkimuslupahakemuksesta. Etäohjauksiin osallistuivat vain lapset, joiden huoltajat palauttivat allekirjoitetut saatekirjeet, joilla annettiin lapselle lupa osallistua opinnäytetyöhön. Tämän varmisti ohjausten aikana paikan päällä ollut opinnäytetyöntekijä. Saatekirjeessä vanhemmille ilmoitettiin, keitä opiskelijat olivat ja mitä oltiin tekemässä (Liite 3).

Tutkimuksellinen toiminta on eettisesti hyväksyttävää, luotettavaa ja sen tulokset uskottavia silloin, kun se on suoritettu hyvällä tieteellisellä käytännöllä. Hyvää tieteellistä käytäntöä määrittelee lainsäädäntö, ja siinä noudatetaan rehellisyyttä ja yleistä huolellisuutta. Tarkkuus työskentelyssä, tulosten tallentamisessa, esittämisessä ja arvioinnissa on todella tärkeää. Tutkimuksellisessa työskentelyssä tulee soveltaa tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013, 6-8.)

On eettisesti tärkeää ottaa huomioon ja kunnioittaa muiden tutkijoiden tutkimustyötä ja saavutuksia. Tämä tapahtuu viittaamalla heidän julkaisuihinsa asianmukaisesti. Hyvässä tieteellisessä käytännössä tutkimus suunnitellaan, tarvittavat tutkimusluvut hankitaan, tehdään eettinen ennakoarviointi ja tutkimus sekä toteutetaan että raportoidaan laadukkaasti. Syntyneet tulokset ja aineistot tallennetaan tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten mukaisesti. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013, 6-8.)

Opinnäytetyössä suunnittelu ja toteutus hoidettiin siten, että kirjaukset hoidettiin tarkasti, ja opinnäytetyön tuotos toteutettiin muistiinpanoihin, kokemuksiin ja saatuun palautteeseen pohjaten. Näin onnistuttiin tuottamaan luotettava, tutkimuseettisesti hyväksytty ja helposti toistettava opinnäytetyö. Pidimme hyvän tieteellisen käytännön ohjeet sekä luotettavan ja eettisen tutkimuksen tekemisen edellytykset mielessä koko prosessin ajan. Tarvittava tutkimuslupa hankittiin Espoon kaupungilta ja käytetty lähdekirjallisuus merkittiin aina saman tien asiallisesti opinnäytetyöhön. Opinnäytetyöprosessissa tärkeää on rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus. Opinnäytetyö toteutettiin alusta asti hyvässä yhteisymmärryksessä sekä toisiamme täydentäen ja tukien. Opinnäytetyön suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin aikana käytiin rehellistä keskustelua, oltiin avoimia ja erittäin huolellisia kaikissa merkinnöissä.

Työskennellessä käytettiin tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä. Menetelmät suunniteltiin ennen opinnäytetyön toteutusvaihetta. Työskentelyssä koettiin erityisen tärkeänä tulosten tallentamisen, esittämisen ja arvioinnin laadukkuus, koska haluttiin tuottaa käyttökelpoinen uusi menetelmä, jota toivotaan muiden voivan jatkossa hyödyntää. Opinnäytetyöhön liittyvä aineisto on tallennettu tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten mukaisesti ja sen saavutettavuus on varmistettu, jotta varsinainen tuotos on jatkossakin hyödynnettävissä.

12 Johtopäätökset ja kehitysehdotukset

Etäohjausmenetelmän toteutuksen aikana ilmeni, että toiminta soveltuu parhaiten 4-6-vuotiaille lapsille. Nuoremmille, noin 1-3-vuotiaille, sopisi paremmin kuunneltava tarina, jossa ei liikuta mukana yhtä paljon, koska he eivät vielä pysty keskittymään useaan samanaikaiseen asiaan. Tarinaa olisi mahdollista kehittää pienimmille lapsille niin, että erilaisten taustakuvien lisäksi käytetään taustääniä ja toteutetaan pientä liikettä istualtaan. Pienten lasten oli selvästi vaikeampi leikkiä etäohjausmenetelmän mielikuvitusleikkejä. Heidän keskittymisensä herpaantui helposti liikkeelle lähtiessä, eivätkä he osanneet vastata kysymyksiin tai valita uusia liikkeitä tarinaan liittyen. Totesimme, että ohjaajan ei kannata tarjota pienimmille lapsille liikaa vaihtoehtoja, ja ohjaustilanne oli hoidettava hyvin strukturoidusti.

Kevään 2021 pilottikokeilussa varhaiskasvatusyksikön toimintahuoneessa oli suuri näyttö, jolta lapset seurasivat tarinan kulkua. Tämä piti ryhmän mielenkiinnon yllä selvästi paremmin kuin pienempi tietokoneen kuvaruutu, jolta opinnäytetyön etäohjauksissa olevat lapset seurasivat ohjausta. Ensimmäisillä pilotointiohjauksilla ei käytetty taustakuvia. Kun menetelmää lähdettiin kehittämään taustakuvien kanssa, niiden todettiin lisäävän huomattavasti lasten kiinnostusta ohjauksia kohtaan.

Touhukasta interaktiivista etäohjausmenetelmää käytettäessä ohjaus on suositeltavaa tehdä useamman ohjaajan voimin. Ohjaajille on selvästi helpompaa, kun toinen ohjaaja hoitaa tarinan kerronnan ja toinen vaihtaa taustakuvia ja esittää lapsille tarinaan kuuluvia liikkeitä.

Opinnäytetyön aikana touhukkaissa ohjauksissa ei ollut paikalla erityistä tukea tarvitsevia lapsia, kuten pilottiversiossa. Pilottiversion palautteesta kävi ilmi, että sellaisetkin lapset, jotka eivät yleensä osallistu toimintaan, osallistuivat mielellään näihin touhukkaisiin etäohjauksiin. Pilottiversiossa oli mukana myös S2-lapsia, jotka pystyivät osallistumaan ohjauksiin muiden esimerkkiä seuraamalla. Taustakuvien avulla pystyi uppoamaan tarinaan, vaikka ei osannut suomen kieltä. Tukiviittomilla voisi mahdollisesti helpottaa kielellisten haasteiden kanssa painivien lasten ohjausta.

Lasten innokkuus ja osallistuminen etäohjauksiin oli yllättävää. Ohjauksista tuli paljon positiivista palautetta, minkä vuoksi toiminnan kehittelyä lähdettiin jatkamaan entistä paremmaksi. Lapset kertoivat kokemuksistaan varhaiskasvatusyksikössä ja innostivat muita lapsia mukaan seuraaviin ohjauksiin.

Suurin menetelmän mahdollistaja sekä haaste on ollut tekniikka, koska interaktiivista etäohjausmenetelmää ei voi toteuttaa ilman tekniikkaa. Edellytyksenä toiminnalle on, että tietokoneet, näytöt ja internet toimivat. Lisäksi menetelmä vaatii riittävän suuren tilan, että lapset voivat liikkua turvallisesti ohjauksen mukana. Usein huomasimme, että tilassa oli isoja huonekaluja estämässä liikkumista, tai tila oli muuten pieni ja epäkäytännöllinen. Pystyimme tällöinkin ohjaamaan toimintaamme, mutta se ei ollut optimaalista lasten kannalta. Lisäksi opinnäytetyömme ohjaukset tapahtuivat tietokoneen ruudulta, kun varhaiskasvatuksen iso näyttö lakasi toimimasta. Tämä ei estänyt toimintaa, mutta lasten oli selvästi vaikeampi seurata ohjausta.

Monenlaiset etämenetelmät ovat kehittyneet huomattavasti parhaillaan vallitsevan koronatilanteen vuoksi. Etäohjausta on mahdollista hyödyntää varhaiskasvatuksen arjessa, ja on täysin mahdollista, että tulevaisuudessa järjestetään varhaiskasvatustoimintaa entistä enemmän myös etäyhteyden avulla. Halusimme, että opinnäytetyöllämme olisi jonkinlainen rooli tällaisen etätoiminnan kehittämisessä, huomioiden yhteistyön työelämän kanssa. Näin voitaisiin taata lasten oikeus varhaiskasvatukseen myös kotihoidossa oleville lapsille.

Ohjauksia on mahdollista toteuttaa hyvin monenlaisilla ryhmillä, koska koko menetelmä on helposti muokattavissa tarpeen mukaan. Tulevaisuudessa tarinoihin voisi vielä lisätä ääntä, musiikkia tai erilaisia efektejä. Tällaista ohjausmenetelmää voisi hyödyntää myös muiden ikäryhmien kanssa, vaikka vanhusten aktivoimisessa.

Varhaiskasvatuksen avoin toiminta voisi myös hyötyä järjestetystä etätoiminnasta. Toiminnan ei tarvitsisi olla sidottu tiettyyn paikkaan, jolloin se olisi myös kustannustehokasta ja voisi tavoittaa ihmisiä haja-asuilla seuduilla. Mielestämme olisi tärkeää, että lapset voisivat osallistua varhaiskasvatuksen pedagogiseen toimintaan myös kotioloista.

Varhaiskasvatuksen henkilöstövajeesta ja epäpätevästä henkilöstöstä on uutisoitu pääkaupunkiseudulla pitkään. Tällaisella etätoiminnalla voitaisiin helpottaa tilannetta niin, että pedagogista sisältöä olisi mahdollista tuoda varhaiskasvatuksen arkeen henkilöstön koulutusstatuksesta huolimatta. Riittäisi, että paikan päällä olisi tuttu varhaiskasvatuksen ohjaaja valvomassa lapsiryhmää. Näemme suurta potentiaalia etätoiminnan mahdollisuuksista varhaiskasvatuksessa.

Lähteet

Painetut

Ahonen, L. 2017. Vasun käyttöopas. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Alila, K. & Parrila, S. 2011. Lapsen arki ja vuorovaikutus varhaiskasvatuksessa. Katsaus varhaiskasvatuksen väitöskirjoihin vuosilta 2006-2010. Oulu: Ediva.

Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja. Tampereen Yliopistopaino Oy.

Kananen, J. 2014. Toimintatutkimus kehittämistutkimuksen muotona. Miten kirjoitan toimintatutkimuksen opinnäytetyönä? Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja. Suomen Yliopistopaino Oy.

Kananen, J. 2015. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Miten kirjoitan kehittämistutkimuksen vaihe vaiheelta. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja, 212. Punamusta Oy.

Kotka, R. 2011. Tarinat tunteiden tulkkina. Toiminnallisia ideoita satujen ja draaman maailmasta. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Pohjola, K. & Johnson, E. 2009. Lasten mediakulttuuri ja koulu vuoropuheluun. Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Ropo, E. & Huttunen, M. (toim.) 2013. Puheenvuoroja narratiivisuudesta opetuksessa ja oppimisessä. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy.

Suoranta, J. & Ylä-Kotola, M. 2000. Mediakasvatus simulaatiokulttuurissa. Helsinki: WSOY.

Karppinen, S. J. A. & Lomaa, T. 2015. Seikkailun elämyksiä: III, Suomalainen seikkailupedagogiikka. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.

Syrjälä, L, Ahonen, S, Syrjäläinen, E. & Saari, S. 1994. Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Helsinki: Kirjayhtymä.

Turja, L. & Vuorisalo, M. 2017. Lasten oikeudet, toimijuus ja osallisuus oppimisessä. Teoksessa: Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.) Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino Oy. 108-128.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2004. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Sähköiset

Anttila, E. 2009. Tanssii tätien kanssa - luova liikunta ja tanssi varhaiskasvatuksessa. Teoksessa: Ruokonen, I. Rusanen, S & Välimäki A-L. (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. THL. Viitattu 29.4.2021. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80314/3ade1cb7-b61e-4c73-b0a8-b0305b3f927b.pdf?sequence=1>

Hautala, A. 2012. Miten lapsi liikkuu? Terve. Viitattu 30.4.2021. <https://www.terve.fi/artikkelit/miten-lapsi-liikkuu>

Innokylä 2021. Arviointisuunnitelman tekoa ohjaava lomake. Viitattu 22.5.2021. <https://innokyla.fi/fi>

Jyväskylän yliopisto 2015. Laadullinen tutkimus. Viitattu 5.5.2021. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>

Karhunen, R. 2021. Pikkukalat. Coronaria. Viitattu 28.4.2021. <https://www.coronaria.fi/lem-pipaikkani/harjoitteet-lapsille/pikkukalat/>

Kleemola, T. 2017. ”Nykypäivää, motivointia ja osallisuutta”. Lastentarhanopettajien käsityksiä tieto- ja viestintäteknologian käytöstä sekä mediakasvatuksesta osana varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, kasvatustieteiden laitos, Jyväskylä. Viitattu 20.4.2021. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/56472/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201712204830.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Lappset 2021. Interaktiivinen leikki ja liikunta. Viitattu 28.4.2021. <https://www.lappset.fi/Tuotteet/Interaktiivinen-leikki-ja-liikunta>

Lapsen oikeuksien yleissopimus 1989. Yhdistyneet Kansakunnat (YK). Viitattu 28.4.2021. <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan/>

Lapset kertovat ja toimivat ry 2013. Sadutus pähkinänkuoressa. Viitattu 23.4.2021. <https://www.edu.helsinki.fi/lapsetkertovat/Sadutus/sadutusohje.htm>

Maailemankoulu 2021. Sadutus. Viitattu 23.4.2021. <https://maailmankoulu.fi/sadutus/>

Nedzinskaitė-Mačiūnienė, R. & Juškevičienė, A. 2019. Narratiivinen pedagogiikka: ideoita opettajan ammatilliseen kehittymiseen. School Education Gateway. Viitattu 15.10.2021. <https://www.schooleducationgateway.eu/fi/pub/viewpoints/experts/narrative-pedagogy-teacher-pd.htm>

Newham Recorder. 2020. A weekly after-school interactive storytelling club for children. Viitattu 17.9.2021. <file:///C:/Users/OMISTAJA/AppData/Local/Temp/ProQuestDocuments-2021-09-17.pdf>

O’Neill B. 2015. “There’s a crocodile!”: Training preschool teachers to engage children through interactive oral storytelling. *Storytelling, Self, Society* 11(2):183-210. Viitattu 17.9.2021. <https://www-proquest-com.nelli.laurea.fi/scholarly-journals/there-s-crocodile-training-preschool-teachers/docview/1921726260/se-2?accountid=12003>.

Opetushallitus 2021. Varhaiskasvatus. Viitattu 28.4.2021. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatus>

Opetushallitus 2016. Vaikuttava varhaiskasvatus. Tilannekatsaus toukokuu 2016. Viitattu 17.4.2021. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/vaikuttava_varhaiskasvatus.pdf

Opetushallitus 2011. Lapsissa on tulevaisuus. Päivähoitoon sekä lapsi- ja perhetyöhön liittyviä tulevaisuuden skenaarioita ja osaamistarpeita. Viitattu 17.4.2021. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lapsissa_on_tulevaisuus.pdf

Opetushallitus 2012. Laatu e-oppimateriaaleihin. E-oppimateriaalit opetuksessa ja oppimisessa. Viitattu 17.4.2021. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/144415_laatu_e-oppimateriaaleihin_2.pdf

Oppi & Ilo 2021. Ilmaiset verkkopelit lapsille. Viitattu 20.9.2021. <https://www.oppijailo.fi/lapsille-nuorille/>

Rahmel, P. 2019. Tarinallisuus pedagogiikassa - TARU-oppimateriaalipankki. OIVA-sarja 11. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisu. Viitattu 15.10.2021. <https://sites.google.com/metropolia.fi/taru-oppimateriaalipankki/7-tekij%C3%A4t>

Sanoma Pro 2021. Bingel. Viitattu 20.9.2021. <https://www.sanomapro.fi/bingel/>

Suomen nuorisokeskusyhdistys ry 2021. Tule mukaan seikkailuun. Seikkailukasvatus on menetelmä ihmisenä kasvun ja oppimisen tueksi. Viitattu 8.5.2021. <https://www.snk.fi/seikkailukasvatus/>

Syrjämäki, M. 2015. Varhaiskasvatuksen Tiede-lehti — Journal of Early Childhood Education Research Vol. 4, No. 1 2015, 22-41. Viitattu 28.4.2021. <https://jecer.org/wp-content/uploads/2015/05/Syrjamaki-issue4-1.pdf>

THL 2021a. Liikuntasuosituksset lapsille ja nuorille. Viitattu 30.4.2021. https://thl.fi/fi/web/elintavat-ja-ravitsemus/liikunta/liikuntasuosituksset#Liikuntasuosituksset_lapsille_ja_nuorille

THL 2021b. Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet. Viitattu 5.5.2021. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet>

- Tilastokeskus 2021. Tutkimus- ja kehittämistoiminta. Viitattu 22.5.2021. https://www.stat.fi/meta/kas/t_ktoiminta.html#tab2
- Toivanen, T. 2009. Draamakasvatuksen mahdollisuudet varhaiskasvatuksessa. Teoksessa: Ruokonen, I. Rusanen, S & Välimäki A-L. (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. THL. Viitattu 29.4.2021. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80314/3ade1cb7-b61e-4c73-b0a8-b0305b3f927b.pdf?sequence=1>
- Tuomi, S. & Latvala, E. 2021. Opinnäytetyön ohjaajan käsikirja. Viitattu 5.5.2021. <https://oppimateriaalit.jamk.fi/yamk-kasikirja/tyoelaman-tutkiva-kehittamistoiminta/projektityo-vs-toiminnallinen-tutkimuksellinen-kehittamishanke-opinnaytetyo/>
- Turun ammattikorkeakoulu 2017. Kaikille sopiva liikunnallinen leikkipuisto. Viitattu 22.9.2021. <https://leikkipuisto.turkuamk.fi/>
- Turun yliopiston oppimisanalytiikan keskus 2021. Ville. Viitattu 20.9.2021. <https://oppimisanalytiikka.fi/ville>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2013. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Viitattu 5.5.2021 Helsinki. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf
- Uusitalo, N., Vehmas, S. & Kupiainen, R. 2011. Naamatusten verkossa. Lasten ja nuorten mediaympäristön muutos, osa 2. Viitattu 20.4.2021. https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/65438/naamatusten_verkossa_2011.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Vallinkoski, A. 2017. Mikä ihmeen diginatiivi? Koulutus, kasvatus ja oppiminen. Yliopisto-lehti 20.3.2017. Helsingin Yliopisto. Viitattu 5.5.2021. <https://www2.helsinki.fi/fi/uutiset/koulutus-kasvatus-ja-oppiminen/mika-ihmeen-diginatiivi>
- Varhaiskasvatustilasto 540/2018. Viitattu 28.4.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540#Pidp446062608>
- Varhaiskasvatussuunnitelma 2019. Espoon suomenkielisen varhaiskasvatuksen varhaiskasvatussuunnitelma. Viitattu 28.4.2021. https://www.espoo.fi/fi-FI/Kasvatus_ja_opetus/Varhaiskasvatus/Lapsi_varhaiskasvatuksessa/Varhaiskasvatussuunnitelma
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Opetushallitus. Viitattu 28.4.2021. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Venninen, T., Leinonen, J. & Ojala, M. 2010. Parasta on, kun yhteinen kokemus siirtyy jaetuksi iloksi. Lapsen osallisuus pääkaupunkiseudun päiväkodeissa. Socca. Työpapereita 2010:3. Viitattu 28.4.2021. http://www.socca.fi/files/627/Yhteinen_kokeminen_jaetuksi_iloksi_lapsen_osallisuus_paakaupunkiseudun_paivakodeissa_2010.pdf

Julkaisemattomat

Leinonen, R. 2021. Leikki. Luento 9.2.2021. Laurea-ammattikorkeakoulu. Espoo.

Miettinen, R. 2021. Palaute ja kehittämissuhteet.

Kuvat Pixabay.com sekä tekijöiden omat kotialbumit.

Liitteet

Liite 1: Interaktiiviset tarinat.....	43
Liite 2: Lasten piirustukset.....	57
Liite 3: Saatekirje	59
Liite 4: Arviointisuunnitelman tekoa ohjaava lomake (Innokylä 2021).....	61

Liite 1: Interaktiiviset tarinat

1. Ohjaus: Karkkipupu on hukassa!

Menninkäiset ovat saaneet kirjeen, jossa pyydetään apua karkkipupun löytämiseksi.

Menninkäiset lähtevät selvittämään, mihin pupu on kadonnut.

Ilman pupua eivät maailman lapset saa enää ollenkaan karkkia! Sehän on ihan kamalaa!

Ensin mietitään yhdessä metsän menninkäisten taikasana, mitä käytetään, jos joudutaan seikkailussa kiperään tilanteeseen.

Hyvä! Nyt voidaan aina tarvittaessa tehdä taikoja! Seikkailu alkaa...

Mistä aloitetaan? Miten lähdetään etsimään pupua? Lähdetäänkö kävellen, Puiden lehdillä liidellen, vai juosten? Vai taitaanko itsemme eteenpäin?

Lähdetään kulkemaan, että päästään alkuun ja löydetään lumottu metsä. Tuollahan se siintää. Kuljetaan lumotun metsän läpi. Pitää varoa puiden oksia! Ja hyppiä lätäköiden yli. Tai halutessaan saa hypätä lätäkköön! Lumotussa metsässä kaikki kimaltaa ja hohtaa!

Kysyn keijukaiselta, tietäisikö se, missä pupu on? Ehkä pupu on jo lähtenyt kesälomalle?

Pitääkin näköjään tehdä taikoja, että pääsemme metsästä pois! Metsä on ihan loputon!

Taikomista varten tarvitaan jokaiselta yksi käsi ja yksi jalka maahan - aikuinen voi auttaa. Sitten sanotaan taikasana!

Saavutaan karkkilaaksoon! Tännekö ne kaikki karkit on joutuneet? Täällä on kaikki tehty karkista. Nam! Mutta mitä ihmettä! Maa muuttui yhtäkkiä polttavan kuumaksi sulaksi suklaaksi! Pitää nostella jalkoja, ettei ne pala. Matkalla voi kauhoa karkkia mukaan niin paljon, kun saa! Ota molemmilla käsillä!

Mennään katsomaan, tuolla on suklaaputous! Waau. Uskaltaisikohan maistaa. Tuolla näkyy vohveliveneitä. Päästäänkin niillä lähemmäs putousta. Nyt kaikki soudetaan yhdessä!

Voi ei, virta lähti viemään vohvelivenettä. Mennään jokea pitkin, tähän on kuin vesiliukumäki, mutta suklaasta. Ihanaa, tuolta päästään tasaiselle maalle. Voidaan puristaa kuivaksi suklaasta kastuneet vaatteet. Mitäköhän äiti ajattelee, kun näkee nämä vaatteet?

Meitä kohti marssii karkkisieniarmeija!! Ja niillä on karkkikeppiaseet!

Taistellaanko vai väistelläänkö, vai mennäänkö piiloon johonkin? Nyt ne tulee! Ollaanko valmiina? Se joka haluaa, voi väistellä. Joka haluaa mennä piiloon, voi mennä! Muut, taistellaan!!

Huh, hyvä! Me kaikki selvittiin. Tuliko kenellekään karkkimustelmia?

Päästiin pinjata-maailmaan! Tiedättekö, mikä pinjata on ja mitä sillä tehdään?

Taivaalta sataa erilaisia pinjatoja! On hevosta, yksisarvista, kissaa, koiraa, jänistä, karhua ja yksi tavallinen pallonmuotoinen. Ne tulevat suoraan kohti! Kerätään maasta karkkisieniarmeijalta tippuneet karkkikepit ja koitetaan saada lyötyä pinjatat puhki! Lyödään! Varotaan, ettei osuta kaveria poskeen. Tai muuallekaan.

Huidotaan! Nyt jonkun pinjata aukesi ja sieltä lentää karkkia joka suuntaan! Jos haluaa, saa kerätä niitä. Koitetaan lyödä loputkin! Lisää pinjatoja aukeaa ja karkkeja lentää joka puolella! Nams!

Saavutaan ison vuoren juurelle. Vuori on noitien kyöpelivuori! Miten päästään sinne ylös?

Voidaan kiivetä, lentää tai taikoa.

Huh! Päästiin ylös! Näin korkealta voidaan varmasti nähdä karkkipupun. Tähyilkää horisonttia, onko sulla kaukoputki tai kiikarit apuna? Ylhäältä näin, että alhaalla on pupun karkkipapanoita.

Yhtäkkiä lattia katoaa ja me päädytään jättimäiseen liukumäkeen! Se vie meidät alas vuorelta. Pyöritään ympäri kuin oltaisi maailman isoimmassa liukumäessä!

Karkkipapanat näyttävät muodostavan polun. Seurataanko niitä? Mahtaakohan pupu löytyä polun toisesta päästä? Aika alkaa käydä vähiin, niin voidaan juosta! Nyt on kiire löytää karkkipupu!

Päästiinkin hiekkarannalle! Me ollaan kaikki kainaloihin asti hiekassa! Miten päästään pois?

Huh, me selvittiin! Ja rantahiekassa näkyy karkkipupun jalanjälkiä. Onko se uimassa? Uidaan etsimään.

Pupulle pitää saada viestiä, että NYT sen pitää tulla pois lomalta, että kaikki saadaan vielä syödä karkkia.

Ei ollut vedessä. Ravistellaan vedet pois ja kuivatellaan hetki.

Katsokaa!! Näkökö se tuolla! Näytössä! Mitä ihmettä? Miten se sinne joutui?

Hienosti selvittiin! Nyt voidaan piirtää tarinaan liittyviä kuvia. Mikä oli kivointa? Mistä tykkäsin eniten?

Sitten mietitään, miten meidän seikkailumme jatkuu seuraavalla kerralla! Mitä halutaan kokea yhdessä ja missä maisemissa halutaan käydä? Onko joku asia tai paikka erityisen tärkeä ja haluaisit jakaa sen seikkailuna muiden kanssa? Kaikki villitkin ideat voidaan ehkä toteuttaa!

2. ja 3. Ohjaus: Supersankarit pelastavat maailman!

Tarina luotu yhdessä 7-vuotiaan lapsen kanssa, varhaiskasvatusryhmiä lämmöllä ajatellen.

Nyt lähdetään yhdessä matkalle pelastamaan maailma! Me ollaan supersankareita, kaikki!

Maailma on täyttymässä lumikaaokseen. Meidän tehtävänä on pelastaa maailma! Meidän täytyy edetä lumista maisemaa ja löytää keino, jolla saadaan lumet sulatettua. Lähdetään ensin kiipeämään lumivuorta. Supervoimat saa voimaa, kun kiivetään yhdessä! Kiipeä, kiipeä! Korkeammalle! Voi ei, lähdin luisuun! Ei kun uudestaan kiipeämään. Kaikki yhdessä! Korkealle korkealle! Huh! Lumivuoren huipulla. Hiki tuli. Nyt saa esittää voitontanssin!

Mutta mitä silmäni näkevätkään: lumihirviön!! HUI! Miten me siitä päästään ohi?

Meidän pitää ohittaa se. Kaivetaanko tunneli lumen ali? Vai kierretäänkö hirviö? Hiivitäänkö hiljaa vai juostaanko täysillä? Vai taistellaanko? Heitetäänkö lumipalloilla?

Hyvä! Onnistuttiin pääsemään hirviöstä!

Yhtäkkiä lumi hiukan sulaa! Lumen alta paljastuu MATO! Mato tekee tunnelia lumeen. Lähdetäänkö seuraamaan sitä?

Hei, tuolla näkyy kolo maassa! Mennäänkö katsomaan, mitä siellä on? Sukelletaan koloon!!

On pimeää! Tämä on luola! Iso, pimeä luola! Täällä on .. HUI! Jotain pimeää, jotain karvaista, jotain pehmeää!! Iik, leijona!! Juoksuaskeleita.

Luolan katosta lähtee hirmuinen määrä lepakoita. Lähdetään seuraamaan niitä! Huiskis huiskis siivet suhisee.

Huh, päästiin pois pimeästä luolasta. Tultiin aavikolle. Tulisen kuumalle aavikolle. Jalkoja polttaa! Aijajai! Hypitään, on päästävä nopeasti eteenpäin!

Leijonakin tulee luolasta, juostaan! Nyt vauhtia! Piiloon jonnekin! Kaivaudutaanko maan alle? Mennäänkö hiekkakasan taakse? Pitää kiivetä hiekkamäen yli. Apua, juoksuhiekkaa! Leijona tulee!

Huh, päästiin leijonasta!

Tuolla näkyy palmuja, keidas! Siellä on norsuja juomassa. Minuakin janottaa. Kauhean kuuma. Miten pääsen sinne juomaan? Pitääkö elefantit häätää pois jollain tavalla? Vai hiivitäänkö tai ryömitään norsujen jalkojen välistä?

Vesilammikon reunoilla onkin mutaa, APUA, liu-utaan veteen! Nyt pitää uida! Kuinka moni osaa uida? Kädet uintiasentoon.

Yhtäkkiä lammikko tyhjenee, joudutaan jonkunlaiseen viemäriin! Pyöritään ympyrää. Tipahdettiinkin tippukiviluolaan! Onpa tosi kaunista, täällä on tuikkivia kiviä ja timantteja! Jäädään hetkeksi katselemaan.

MATO! Mistä se taas ilmestyi? Mato kertoo, että tämä on madon koti. Mato on seurailut meidän tekemisiä ja sanoo, että täältä saadaan tulitimantteja, joilla saadaan lumet sulatettua. Kun aurinko osuu tulitimanttiin, siitä tulee tulikuuma ja se sulattaa tehokkaasti lunta. Kerätään taskut täyteen tulitimantteja. AU, käsiä polttaa! Nyt on painava lasti, kävellään hassusti.

Mato ohjaa tien pois tippukiviluolasta. Seurataan sitä. Luikerrellaan tosi kapeistakin koloista (voi ohjata kaikki esim. tuolin ali), kunnes aurinko alkaa paistaa silmään. Siristellään silmiä, rypistellään kasvoja, kun on niin kirkasta.

Tultiin takas omaan maailmaan. Nyt viedään tulikiviä sinne tänne ja sulatetaan lumi. Mutta jätetään sen verran, että päästään vielä pulkkailemaan ja rakentamaan lumiukkoja ja lumilinoja.

Maailma alkaakin täytyä sulaneella lumella, vedellä! Mitäs nyt tehdään? Koitetaanko saada se haihtumaan pilviin? Vai olisiko jossain viemäri, mihin saataisi vedet ohjattua?

Madon reikä! Koitetaan ohjata vesi sinne koloon, mistä lähdettiin alun perin seikkailuun. Sieltä se pääsee aavikolle. Aavikolla alkaa nopeasti kasvaa paljon kukkia, kun sinne tulee vettä. On tosi kaunista ja värikästä.

Maailma on pelastettu!! Hyvä me! Voidaan taputella kevyesti toisiamme olkapäälle.

Lopuksi voit piirtää hienon kukan tai itsesi supersankarina! Voitte miettiä, minkälainen on arjen sankari. Minkä näköinen? Onko juuri sinun näköisesi?

4. Ohjaus: Supersankarit pelastavat maailman!

Nyt lähdetään yhdessä matkalle pelastamaan maailma! Me ollaan supersankareita, kaikki! Onhan kaikilla huivit ja ollaan valmiina seikkailuun?

Maailma on täyttymässä lumikaakokseen. Meidän tehtävä on pelastaa maailma!

Pitää kiivetä lumivuoria pitkin ja löytää keino, jolla saadaan lumet sulatettua. Lähdetään kiipeämään. Supervoimat saa voimaa, kun kiivetään yhdessä!

Kiipeä, kiipeä! Korkeammalle! Voi ei, lähdin luisuun! Ei kun uudestaan kiipeämään. Kaikki yhdessä! Korkealle korkealle! Huh! Lumivuoren huipulla.

Hiki tuli. Nyt saa esittää voitontanssin!

Mutta mitä silmäni näkevätkään:
lumikeiju!

Mitä tehdään, uskalletaanko seurata keijua? Mitä, jos se huijaakin meitä? Kierretäänkö se? Kaivetaanko lumitunneli sen ali? Hiivitäänkö hiljaa vai juostaanko täysillä? Heitetäänkö lumipalloilla?

Hyvä päätös!

Lumi alkaa vähän sulaa jalkojen alla.

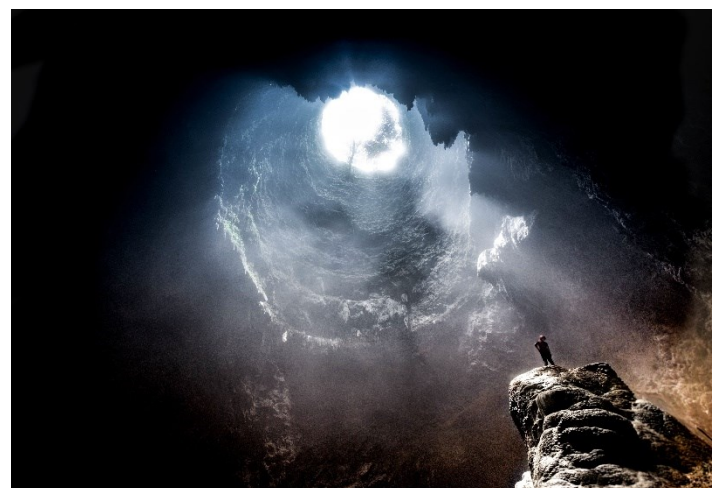
Lumen alta paljastuu PUPU! Pupu tekee tunnelia lumeen. Lähdetäänkö seuraamaan sitä?

Hei, tuolla näkyy syvempi pupunkolo maassa!

Mennäänkö katsomaan, mitä siellä on? Sukelletaan koloon!!

On pimeää! Tämä on luola!

Iso, pimeä luola! Täällä on .. HUI!
Jotain pimeää, jotain karvaista,
jotain pehmeää!! Iik, leijona!!
(Juoksuaskeleita)

Luolan katosta lähtee hirvuinen määrä lepakoita.

Lähdetään seuraamaan niitä! (Siivet)

Huh, päästiin pois pimeästä luolasta.

Tultiin aavikolle. Tulisen kuumalle aavikolle. Jalkoja polttaa! Aijajai! Hypitään, on päästävä nopeasti eteenpäin!

Leijonakin tulee luolasta, juostaan!

Nyt vauhtia! Piiloon jonnekin! Kaivaudutaanko maan alle? Mennäänkö hiekkakasan taakse? Pitää kiivetä hiekkamäen yli. Apua, juoksuhiekkaa! Leijona tulee!

Ai, se halusikin vain leikkiä. Onpa suloinen!

Täällä on niin kuuma, että kaikki syttyy tuleen!

Jouduttiin tulimaailmaan! Tulta on joka puolella! Mitä tehdään? Tarvitaan joku, joka auttaisi. Paloauto! Tarvitaan paloauto. Soitetaan hätänumeroon. Mikä se numero olikaan? Muistaako joku?

112

Sieltä tuleekin paloautot!

Hyvä, saatiin palomiehet apuun ja sammuttamaan tulta.

Tuolla kaukana näkyy keidas!

Mitäs siellä näkyy?

Siellä on norsuja juomassa. Mi-
nuakin janottaa. Kauhean kuuma.
Miten pääsen sinne juomaan? Pi-
tääkö elefantit häätää pois jol-
lain tavalla? Vai hiivitäänkö tai
ryömitään norsujen jalkojen vä-
listä?

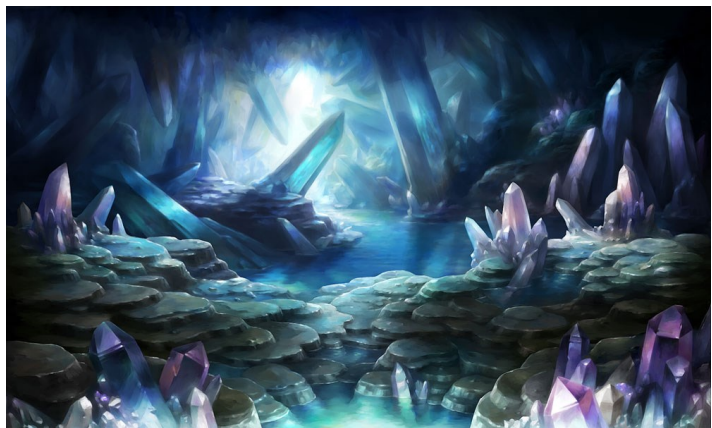
Vesilammikon reunoilla onkin mu-
taa, APUA, liu-utaan veteen! Nyt
pitää uida! Kuinka moni osaa
uida? Kädet uintiasentoon. (Ui-
daan)

Yhtäkkiä lammikko tyhjenee,
joudutaan jonkunlaiseen viemä-
riin! (Pyöritään ympyrää.) Tipah-
dettiinkin tippukiviluolaan!

Onpa tosi kaunista, täällä on
tuikkivia kiviä ja timantteja!

Jäädään hetkeksi huilaamaan ja
katselemaan.

PUPU! Mistä se taas ilmestyi? Pupu sanoo, että tämä on sen koti. Pupu on seurailut meidän tekemisiä ja sanoo, että täältä saadaan tulitimantteja, joilla saadaan lumet sulatettua. Kun aurinko osuu tulitimanttiin, siitä tulee tulikuuma ja se sulattaa tehokkaasti lunta. Kerätään taskut täyteen tulitimantteja. AU, käsiä polttaa!

Pupu ohjaa meidät ulos tippukivi-
luolasta. Seurataan sitä. Onpa ka-
peita koloja (voi ohjata kaikki
esim. tuolin ali). Aurinko alkaa
paistaa silmään. Pitää siristellä
silmiä ja rypistellä, kun on niin
kirkasta, eikä ole aurinkolaseja.

Tultiin takaisin omaan maail-
maan.

Nyt viedään tulikiviä sinne tänne
ja sulatetaan lumi. Mutta jäte-
tään sen verran, että päästään
vielä pulkkailemaan ja rakenta-
maan lumiukkoja ja lumilinoja.

Maailma alkaakin täyttyä sula-
neella lumella, vedellä!

Mitäs nyt tehdään? Koitetaanko
saada se haihtumaan pilviin? Vai
olisiko jossain viemäri, mihin saa-
taisi vedet ohjattua?

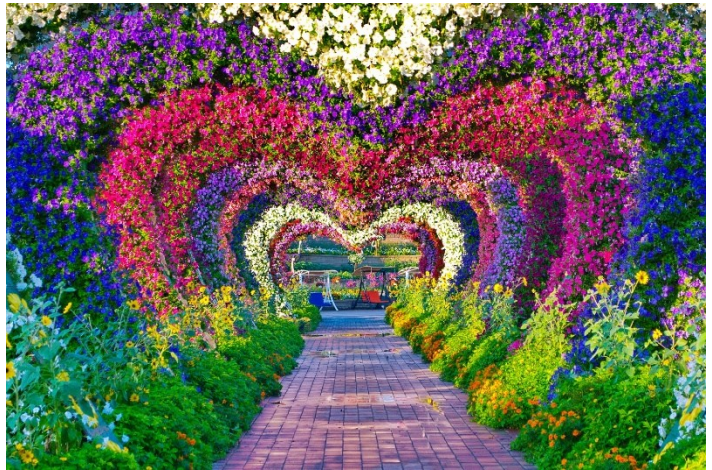
Pupun kolo! Muistatteko?

Koitetaan ohjata vesi sinne koolon, mistä lähdettiin alun perin seikkailuun. Sieltä se pääsee aavikolle. Ja auttaa palomiehiä sammuttamaan tulimaailman! Aavikolla alkaa nopeasti kasvaa paljon kukkia, kun sinne tulee vettä.

On tosi kaunista ja värikästä.

Yksisarviset tulivat sankoin joukoin nauttimaan hienosta maailmasta.

Maailma on pelastettu!! Hyvä me! Voidaan taputella kevyesti toisiamme olkapäälle.

Lopuksi voit piirtää hienon kukan tai itsesi supersankarina! Voitte miettiä, minkälainen on arjen sankari. Minkä näköinen? Onko juuri sinun näköisesi?

5. Ohjaus: Lelukenguru on hukassa!

Metsänkeijut ovat saaneet kirjeen, jossa pyydetään apua lelukengurun löytämiseksi.

Metsänkeijut lähtevät selvittämään, mihin kenguru on kadonnut.

Ilman kengurua eivät maailman lapset saa enää ollenkaan leluja! Sehän on ihan kamalaa!

Ensin mietitään yhdessä metsänkeijujen taikasana, mitä käytetään, jos joudutaan seikkailussa kiperään tilanteeseen.

Hyvä! Nyt voidaan aina tarvittaessa tehdä taikoja! Seikkailu alkaa...

Mistä aloitetaan? Miten lähdetään etsimään kengurua? Lähdetäänkö kävellen, hyppiä, puiden lehdillä liidellen, vai juosten? Vai taioitaanko itsemme eteenpäin?

Lähdetään kulkemaan, että päästään alkuun ja löydetään lumottu metsä. Tuollahan se siintää. Kuljetaan lumotun metsän läpi. Pitää varoa puiden oksia! Ja hyppiä lätäköiden yli. Tai halutessaan saa hypätä lätäkköön! Lumotussa metsässä kaikki kimaltaa ja hohtaa!

Kysytään keijukaiselta, tietäisikö se, missä kenguru on? Ehkä se on jo lähtenyt kesälomalle?

Pitääkin näköjään tehdä taikoja, että pääsemme metsästä pois! Metsä on ihan loputon!

Taikomista varten pitää taputtaa kolme kertaa. Sitten sanotaan taikasana!

Oho, jouduttiinkin ajassa taaksepäin ja dinosaurusten aikaan!

Kääk, älä syö mua! Juostaan!!

Saavutaan karkkilaaksoon! Tännekö ne kaikki karkit on joutuneet? Täällä on kaikki tehty karkista. Nam! Mutta mitä ihmettä! Maa muuttui yhtäkkiä polttavan kuumaksi sulaksi suklaaksi! Pitää nostella jalkoja, ettei ne pala. Matkalla voi kauhoa karkkia mukaan niin paljon, kun saa! Ota molemmilla käsillä!

Tämä kuva, tekijä Tuntematon tekijä, käyttöoikeus: CC BY-NC-ND

Mennään katsomaan, tuolla on suklaaputous! Waau. Uskaltaisikohan maistaa. Tuolla näkyy vohveliveneitä. Päästäänkin niillä lähemmäs putousta. Nyt kaikki soudetaan yhdessä!

Voi ei, virta lähti viemään vohvelivenettä. Mennään jokea pitkin, tähän on kuin vesiliukumäki, mutta suklaasta. Ihanaa, tuolta päästään tasaiselle maalle. Voidaan puristaa kuivaksi suklaasta kastuneet vaatteet. Mitäköhän äiti ajattelee, kun näkee nämä vaatteet?

Meitä kohti marssii karkkisieniarmeija!! Ja niillä on karkkikeppiaseet!

Taistellaanko vai väistelläänkö, vai mennäänkö piiloon johonkin? Nyt ne tulee! Ollaanko valmiina? Se joka haluaa, voi väistellä. Joka haluaa mennä piiloon, voi mennä! Muut, taistellaan!!

Huh, hyvä! Me kaikki selvittiin. Tuliko kenellekään karkkimustelmia?

Päästiin Japaniin! Tiedättekö, missä Japani on maailmankartalla?

Hui, siellä on ninja!

Mitäs nyt tehdään? Taistellaanko?
Juostaanko karkuun? Vai sano-
taanko päivää?

1. Taistellaan! Varotaan, ettei osuta kaveria poskeen. Tai muuallekaan.
2. Päivää on japaniksi konitsiwa!

Saavutaan ison vuoren juurelle.
Vuori on noitien kyöpeli-
vuori! Miten päästään sinne
ylös?

Voidaan kiivetä, lentää tai tai-
koa.

Huh! Päästiin ylös! Näin korkealta
voidaan varmasti nähdä kenguru.
Tähyilkää horisonttia, onko sulla
kaukoputki tai kiikarit apuna? Yl-
häältä näin, että alhaalla on ken-
gurun karkkipapanoita.

Yhtäkkiä lattia katoaa ja me päädytään jättimäiseen liukumäkeen! Se vie meidät vuoren si-
sään! Pyöritään ympäri kuin oltaisi maailman isoimmassa liukumäessä!

Putkahdettiin avaruuteen! Onpa
erikoista. Kauniita tuikkivia tähtiä
joka puolella.

Tähdet näyttää muodostavan polun. Ei ne olleetkaan papanoita. Seurataanko niitä? Mahtaa kohan kenguru löytyä polun toisesta päästä? Aika alkaa käydä vähiin, niin tarvitaan rakettia!

Nyt on kiire löytää lelukenguru!

Päästiinkin hiekkarannalle! Me ollaan kaikki kainaloihin asti hiekassa! Miten päästään pois?

Huh, me selvittiin! Ja ranta-hiekassa näkyy lelukengurun jalkanjälkiä. Onko se uimassa? Uidaan etsimään.

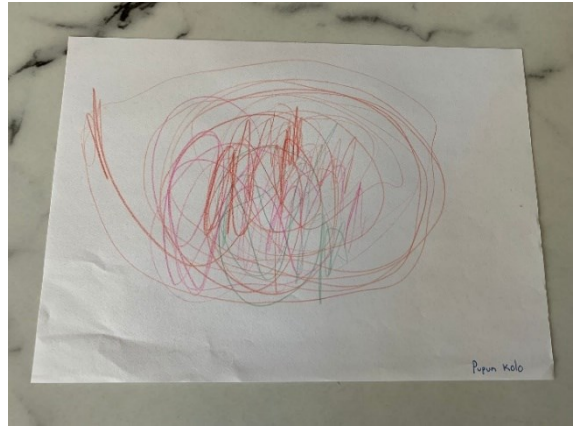
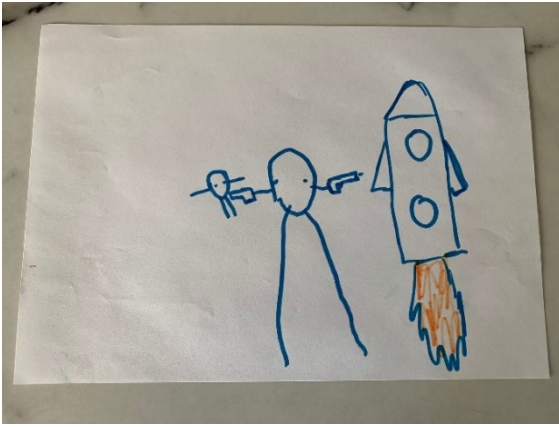
Kengurulle pitää saada viestiä, että NYT sen pitää tulla pois lomalta, että kaikki saadaan vielä leikkiä leluilla.

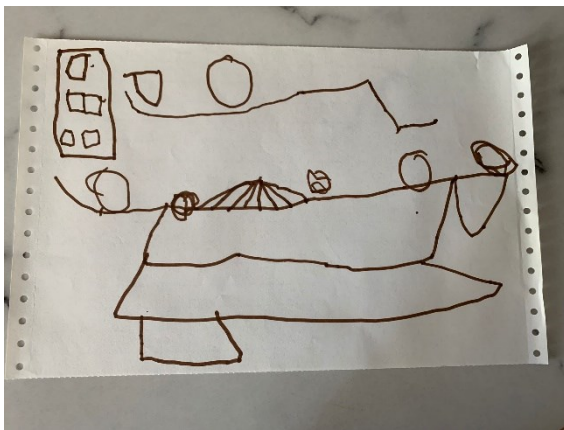
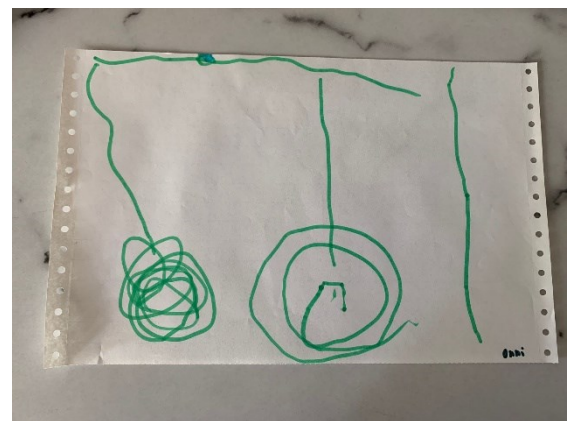
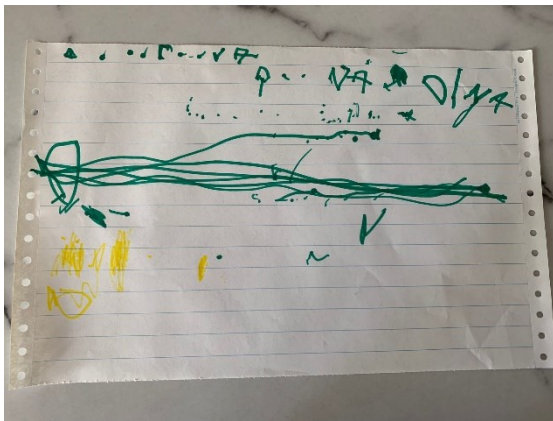
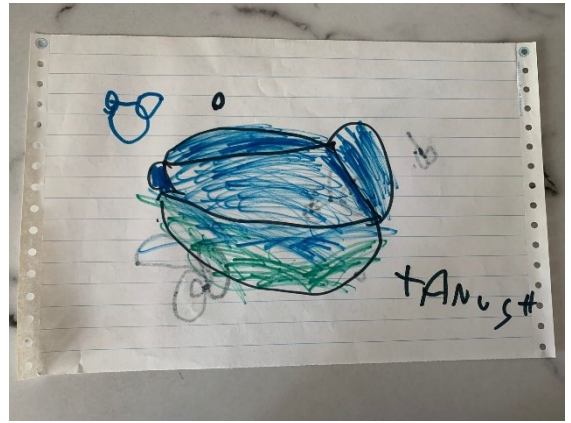
Ei ollut vedessä. Ravistellaan vedet pois ja kuivatellaan hetki. Katsokaa!! Näkökö se tuolla! Mitä ihmettä? Miten se siihen putkahti?

Hienosti selvittiin! Nyt voidaan piirtää tarinaan liittyviä kuvia. Mikä oli kivointa? Mistä tykkäsin eniten?

Liite 2: Lasten piirustukset

Liite 3: Saatekirje

Hei vanhemmat!

Olemme Sara Kovács, Mesimarja Nuosmaa ja Petra Marjak. Olemme sosionomiopiskelijoita Otaniemen Laureasta ja teemme opinnäytetyötä päiväkodissanne. Opinnäytetyön nimi on Touhukas interaktiivinen tarina.

Tavoitteena on kehittää uusi interaktiivinen menetelmä, joka toteutetaan etäyhteyttä hyödyntäen. Menetelminä käytämme sadutusta, satujumppaa ja seikkailukasvatusta. Tarkoituksenamme on ohjata kesäkuun aikana viisi tällaista tarinaa päiväkodillanne. Ohjaukset ovat toiminnallisia ja vuorovaikutuksellisia tarinoita, joissa lapset pääsevät vaikuttamaan tarinan kulkuun.

Kysyisimme nyt siis Teiltä lupaa, voiko lapsenne osallistua näihin toimintahetkiin, joita ohjaamme. Ilman lupaa lapsenne ei voi osallistua toimintaan! Toimintahetkistä kysytään palautetta, joka kirjataan nimettömänä. Keräämme palautetta myös piirtämisen avulla, ja tuotoksia hyödynnetään opinnäytetyössä ilman nimitietoja. Päiväkodin nimeä ja lasten nimiä ei käytetä opinnäytetyössä, eikä lastanne pysty tunnistamaan kirjatusta palautteista. Toimimme koko opinnäytetyöprosessin ajan tutkimuseettisten ohjeiden mukaisesti.

Suostun, että lapseni osallistuu Sara Kovácsin, Mesimarja Nuosmaan ja Petra Marjakin ohjaamiin toimintahetkiin, joissa on aina läsnä oman ryhmän kasvattaja.

Lapsen nimi

Paikka ja aika

Allekirjoitus

Nimen selvennys

Ystävällisin terveisin,

Sara Kovács, Mesimarja Nuosmaa ja Petra Marjak

Hey parents!

We are Sara Kovács, Mesimarja Nuosmaa and Petra Marjak. We are sociology students from Laurea Otaniemi, and we are doing our thesis in your kindergarten in cooperation with the educators. The title of the thesis is Engaging Interactive Story.

The aim is to develop a new interactive method that will be implemented remotely. As methods, we use storytelling, story movement and adventure education. We intend to instruct five of these stories in your kindergarten during June. We instruct functional and interactive stories where children get to decide the direction of the story.

So we would now ask you for permission to allow your child to participate in these activities that we are instructing. Without permission, your child cannot participate in the activity! We will ask for feedback from the children, which will be used anonymously in the thesis. We also collect feedback through drawing, and they are used in the thesis without name information. The name of the kindergarten and the names of the children are not used in the thesis, and your child cannot be identified from the feedback. We act in accordance with the ethical guidelines of the social field throughout the thesis process.

I agree that my child will participate in the action of Sara Kovács', Mesimarja Nuosmaa's and Petra Marjak's thesis, which are led by the educators of my own group.

Child's name

Place and time

Signature

Clarification of the name

Yours Sincerely,

Sara Kovács, Mesimarja Nuosmaa ja Petra Marjak

Liite 4: Arviointisuunnitelman tekoa ohjaava lomake (Innokylä 2021)

1. MIKSI arvioimme?

Mitä hyötyä arvioinnilta odotetaan?

Mihin toiminnan tai kehittämisen tarpeisiin pyrimme vastaamaan?

Mitä arviointitiedolla tavoitellaan?

Onko kyseessä oppiminen, korjaaminen, tarvittavista toimenpiteistä päättäminen, toimenpiteiden seuranta ja uusien arviointitarpeiden määrittely?

Onko tarkoitus määrittää/perustella valittavia keinoja?

Arvioinnilta odotetaan tuloksia ja johtopäätöksiä opinnäytetyöhön. Haluamme arvioida tällaisen toiminnan käyttömahdollisuutta varhaiskasvatuksen arjessa. Arvioinnin odotetaan auttavan kehittämistyön eteenpäin viemisessä varhaiskasvatusyksikön yhdeksi työkaluksi. Pyrimme mahdollisesti jopa vastaamaan varhaiskasvatuksen henkilöstöväjeyteen, jos toimintaa voitaisiin tuottaa jatkossa osittain etänä. Arvioinnilla on tarkoitus tuottaa tietoa kehittämistyöstä, sen suunnittelusta, kehittämisestä, toteutuksesta ja käyttömahdollisuuksista.

2. KENELLE arviointi tehdään?

Keitä tai mitä arviointi palvelee?

Kuka arvioinnin tuloksista on kiinnostunut?

Arviointi tehdään itseämme varten, kehittääksemme ja rakentaaksemme toimintaamme edelleen.

Arviointi tehdään sitä varhaiskasvatusyksikköä varten, johon toteutamme kehittämistyön.

Arviointi tehdään Laurea ammattikorkeakoulua varten, että saamme opinnäytetyömme arvioitua.

Arvioinnin luulisi kiinnostavan varhaiskasvatuksesta vastaavia henkilöitä kansallisella, ellei jopa kansainvälisellä tasolla.

3. MITÄ aiomme arvioida?

Hanke, toiminta, ohjelma jne. – Mikä on arvioinnin kohteena?

Arviointitehtävän ja -näkökulman määrittely?

Arvioimme kehittämishankettamme, sen suunnittelua, edistymistä ja toteutumista.

Arvioimme omaa toimintaamme ja saamaamme palautetta.

Arvioimme kehittämishankkeemme soveltuvuutta varhaiskasvatukseen sekä yksikkötasolla että yleisesti. Haluamme arvioida, sopisiko kehittämämme toiminta esimerkiksi kotihoidossa olevien lasten tavoittamiseen.

4. MILLOIN on tarkoitus arvioida?

Missä toiminnan/hankkeen vaiheessa – aikataulutus?

Olemme jo kokeilleet touhukasta interaktiivista tarinaamme neljä kertaa varhaiskasvatyksikössä ja saaneet siitä palautetta. Olemme siis jo osittain aloittaneet interaktiivisen toiminnan arvioinnin. Nyt on tarkoitus arvioida kehittämistyötämme, sen suunnittelua, edistymistä ja toteutusta. Kehittämistyö on jo kulkenut Laurean opinnäytetyöpolkua eteenpäin aiheanalyysin ja suunnitteluseminaarin läpi. Nyt olemme etenevässä toteutusvaiheeseen ja mietimme arviointisuunnitelmaa. Toteutamme kehittämistyömme kesäkuussa ja sen jälkeen työstämme opinnäytetyön kirjallista osuutta.

5. MITÄ tietoa tarvitaan arvioinnin suorittamiseksi?

Mitä toiminnassa on luvattu?

Miten saamme tietoa onnistumisesta – Arviointikysymykset?

Mistä tiedämme onnistuneemme – Arviointikriteerit?

Toiminnan tarkoituksena on tuottaa varhaiskasvatuksen arkeen jotain yllättävää, uutta ja riemukasta, jota lapset eivät normaalisti pääse kokemaan. Haluamme toiminnallamme mahdollistaa lapsille myönteisen oppimiskokemuksen ja herättää varhaiskasvatushenkilöstön mielenkiinnon erilaisia menetelmiä kohtaan. Pyydämme palautetta sekä lapsilta että henkilökunnalta. Seuraamme myös aktiivisesti jokaista toimintakerää ja siksi on tärkeää, ettei tällaista kehittämistyötä tehdä yksin. Tiedämme onnistuneemme jo siinä, kun näemme lasten hymyt ja innokkuuden. Tiedämme onnistuneemme, kun lapset piirtävät innoissaan sellaisesta asiasta, minkä muistavat tähtihetkenä ohjauksista. Tiedämme onnistuneemme, kun sellaisetkin lapset piirtävät, jotka eivät yleensä varhaiskasvatuksen arjessa ole piirtäneet. Näin tapahtui kevään aiemmillä ohjauskerroilla. Tiesimme silloin onnistuneemme, koska sellaisetkin lapset osallistuivat innolla ohjauksiin, jotka normaalisti katselevat varpaitaan, kun varhaiskasvatyksikköön tulee vieras ohjaaja. Huonosti kieltä osaavat lapsetkin osallistuivat, koska ohjauksiimme pystyy osallistumaan, vaikkei ymmärtäisi kieltä. Emme tieneet etukäteen lasten taustoista, mutta jälkikäteen henkilökunnan palautteissa nämä tulivat vahvasti esille.

6. KUKA tekee arvioinnin – arvioitsijoiden valinta?

Osaaminen, valtuudet, sopiminen ja työsuunnitelman laadinta arvioinnin ohjaus

Kehittämistyön arvioinnin tekee ohjaajamme Annika Kultavirta.

Kehittämistyömme paikallisen arvioinnin tekevät lapset ja varhaiskasvatuksen henkilökunta.

Kehittämistyömme edistymistä ja toteutumista arvioimme itse.

7. MITÄ resursseja arviointiin tarvitaan?

Henkilöt, välineet, aika

Arviointiin tarvitaan ensisijaisesti aikaa. Siihen tarvitaan useita henkilöitä sekä kehittämistyön sisäpiiristä että ulkopuolelta. Siihen tarvitaan lapsia ja varhaiskasvatuksen henkilökuntaa. Tarvitaan ohjaajaa sekä tietysti kehittämistyön tekijät. Arviointia tehdään suullisesti, piirtämällä, videoimalla ja kirjoittamalla. Välineiksi tarvitaan tietokone, verkkoyhteys, iso näyttö varhaiskasvatuksen tiloihin, hyvä näkyvyys ja kuuluvuus lapsiin ja henkilökuntaan. Lapsille tarvitaan välineiksi hyvät värikynät ja paperia. Varhaiskasvatuksen henkilökunta lähettää lasten piirustuksista valokuvia kehittämistyön tekijöille. Pyydämme lopullisen palautteen varhaiskasvatuksen henkilökunnalta sähköpostin kautta.

8. Miten ja mistä tieto kootaan?

Arviointimenetelmien valinta ja aineiston koonti

Tieto kootaan yhteen lasten palautteista ja piirustuksista, ohjauskertojen videoinnista, varhaiskasvatuksen henkilökunnan suullisesta ja kirjallisesta palautteesta sekä kehittämistyömme ohjaajan palautteesta. Lisäksi kokoamme yhteen omat odotuksemme ja ajatuksemme kehittämistyön etenemisestä ja toteutuksesta.

9. Miten tietoa käsitellään ja analysoidaan?

Tulosten käsittely ja johtopäätösten teko

Tulokset käsitellään luottamuksellisesti. Emme mainitse kehittämistyössämme varhaiskasvatustyksikön nimeä tai kenenkään varhaiskasvatustyksikön lapsen tai aikuisen nimeä. Käsittelemme tulokset yhdessä ja avaamme samalla omia toiveitamme, odotuksiamme ja ajatuksiamme toimintaamme liittyen. Puntaroimme tuloksia myös aiempien ohjauskertojemme kanssa. Miten onnistuimme? Mikä meni hyvin, mikä huonosti? Mitä olisi voinut tehdä paremmin? Miten kehittäisimme toimintaamme edelleen?

10. Miten raportoidaan?

Milloin, missä muodossa, kenelle?

Raportoimme kehittämistyömme opinnäytetyön muodossa. Opinnäytetyö on tarkoitus valmistua syksyn 2021 aikana. Opinnäytetyö tehdään varhaiskasvatuksen opettajan pätevyyden saamiseksi osana sosionomi AMK-tutkintoa Laurea-ammattikorkeakoulussa.

11. Miten arviointituloksia hyödynnetään jatkossa?

Toivomme, että arviointituloksia pystytään käyttämään laajemminkin varhaiskasvatuksessa ja tällaisesta interaktiivisesta toiminnasta saadaan uusi työkalu varhaiskasvatuksen arkeen. Miksei tällaista voisi hyödyntää myös muiden ikäryhmien kanssa, vaikka yksinäisten vanhusten tavoittamisessa!

12. Tarkistus

Ovatko resurssit suhteessa arvioitavaan toimintaan tai ohjelmaan?

Onko arvioinnin tavoite selvä? Palveleeko se toimintaa tai hanketta?

Onko järjestöllä riittävästi taloudellisia ja osaamisresursseja suunnitellun arvioinnin toteuttamiseen?

Onko sillä tiedolla mitä arvioinnin tueksi kerätään mahdollista vastata esitettyihin arviointikysymyksiin?

Onko raportoinnissa huomioitu kohderyhmä (esim. rahoittaja, projektihenkilöstö ja sidosryhmät ovat kiinnostuneita hieman eri asioista)?

Arvioinnilla on tarkoitus saada opinnäytetyön tuloksia ja johtopäätöksiä. Arvioinnin toteutukseen on olemassa tarvittavat resurssit. Kehittämistyötä on tekemässä kolme opiskelijaa. Opinnäytetyöllä on ohjaava opettaja. Lisäksi arviointia tekevät varhaiskasvatussyksikön lapset ja henkilökunta, joka on paikan päällä lapsia valvomassa ohjausten ajan. Arviointia tehdään koko kesän ja syksyn 2021 ajan, siihen asti, kunnes opinnäytetyö on valmis.